

**TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE
FİNANSAL ENSTRÜMANLARIN VERGİLENDİRİLMESİ**

**Pamukkale Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Maliye Anabilim Dalı
Vergi Hukuku ve Uygulamaları Tezsiz Yüksek Lisans Programı
Dönem Projesi**

İnan ÖZBEK

Danışman: Prof. Dr. Ekrem KARAYILMAZLAR

Haziran 2019

DENİZLİ

Bu dönem projesinin hazırlanması, yürütülmesi, araştırmaların yapılması ve bulguların analiz edilmesinde, bilimsel ahlaka ve akademik kurallara riayet edildiğini, hazırlayanın direkt kendi eseri olmayan bulguların, verilerin ve eserlerin bilimsel ahlaka uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atıfta bulunulduğunu beyan ederim.

İnan ÖZBEK

ÖZET

TÜRK VERGİ SİSTEMİNDE FİNANSAL ENSTRÜMANLARIN VERGİLENDİRİLMESİ PROJE ÇALIŞMASI

ÖZBEK, İnan
Proje Çalışması
Maliye Anabilim Dalı
Vergi Hukuku ve Uygulamaları
Tezsiz Yüksek Lisan Programı
Proje Danışmanı: Prof. Dr. Ekrem KARAYILMAZLAR
Haziran 2019

Proje çalışmasında, dünyada yaşanan küreselleşme olgusu neticesinde ekonominin de küreselleşmesi, ülkemizde ve dünyada finansal ürünler ve vergilendirilmeleri ile ilgili genel bilgilerin verildiği giriş kısmının ardından, kavramsal tanım çerçevesinde incelenecek finansal enstrümanların tek tek tanımları yapılmış, daha sonra her bir finansal ürünün ne şekilde vergilendirildiğini gösteren tablolar ilave edilmiş ve tabloların altında gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Sonuç olarak, giriş ve asıl metin kısmında detaylı incelenen, finansal enstrümanlar ve vergilendirilme rejimleri, bugünkü durumlarıyla irdelenmiş, ülkemizde daha fazla finansal enstrümana yatırım yapılması ve dolayısıyla ülkemiz ekonomisine daha yüksek oranlarda katkı sağlanabilmesi için, vergi mevzuatında ne gibi değişiklikler yapılması gerektiği ile ilgili olarak görüşlere ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Finansal Enstrüman, Stopaj, Menkul Sermaye İradı, Faiz Getirisi.

ABSTRACT**TAXATION OF FINANCIAL INSTRUMENTS IN TURKISH TAX SYSTEM**

ÖZBEK, İnan
Project Study
Department of Finance
Tax Law and Finance
Nonthesis Masters Degree Program
Project Advisor: Prof. Dr. Ekrem KARAYILMAZLAR
June 2019

In this study, effects of globalization on economy, following the introduction of general information on financial products and taxation in our country and in the world, definitions of financial instruments has been made to be examined within the context of conceptual introduction, afterwards tables showing the taxation of each financial product were added and explanations were made under the tables.

As a result, the financial instruments and taxation rules have been examined with their current situation in depth. In order to provide further contribution to the economy of our country at higher level by ensure to invest much more financial instrument, opinions and suggestions were covered regarding what kind of changes should be made in the tax legislation.

Keywords: Financial Instruments, Withholding Tax, Returns on Stocks and Bonds , Interest Yield.

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Pay Senedi Alım Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi	9
Tablo 2. Pay Senedi Temettü Gelirlerinin ve Varantların Vergilendirilmesi	11
Tablo 3. Devlet Tahvili Hazine Bonosu Faiz Gelirlerinin ve Eurobond Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi.....	13
Tablo 4. Eurobond Alım Satım Kazançlarının ve Repo Gelirlerinin Vergilendirilmesi...	16
Tablo 5. Mevduat Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi	18
Tablo 6. Off-Shore Mevduat Faiz Gelirlerinin ve Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Vergilendirilmesi.....	21
Tablo 7. Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin ve Borsa Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Vergilendirilmesi	24
Tablo 8. Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Vergilendirilmesi	26
Tablo 9. Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Alım Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi	28
Tablo 10. Kira Sertifikası Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi.....	30
Tablo 11. Kira Sertifikası Alım Satım Kazançlarının ve Tezgahüstü Opsiyon Sözleşmelerinin Vergilendirilmesi	32
Tablo 12. Tam Teminatlı Opsiyonun Vergilendirilmesi	36
Tablo 13. Tezgahüstü Forward İşlemleri ve Mevduata Dayalı Yapılandırılmış Swapların Vergilendirilmesi	38
Tablo 14. Off-Shore Future (Vadeli İşlem Sözleşmeleri) Vergilendirilmesi	40
Tablo 15. Türkiye' de Tasarrufların ve Yatırımların GSMH ya Oranlar	46

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

- BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BES : Bireysel Emeklilik Sistemi
BİST : Borsa İstanbul
DİBS : Devlet İç Borçlanma Senedi
DPT : Devlet Planlama Teşkilatı
GVK : Gelir Vergisi Kanunu
MKK : Merkezi Kayıt Kuruluşu
OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SPK : Sermaye Piyasası Kurumu
TCMB: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
VDMK: Varlığa Dayalı Menkul Kıymet
VİOP : Vadeli İşlemler Opsiyon Piyasası

İÇİNDEKİLER

ETİK BEYAN.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TABLOLAR DİZİNİ.....	iv
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	v
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL TANITIM

1	Tanımlar	
1.1	Mevduat.....	2
1.2	Yatırım Fonu.....	2
1.3	Repo-Ters Repo.....	3
1.4	Hisse Senedi.....	3
1.5	Hazine Bonosu.....	3
1.6	Devlet Tahvili.....	4
1.7	Eurobond.....	4
1.8	Türev Ürünler (Forward, Swap, Opsiyon vs.....	5
1.9	Viop.....	5
1.10	Bireysel Emeklilik (BES).....	6
1.11	Varant.....	6
1.12	Varlığa Dayalı Menkul Kıymet ((VDMK).....	7
1.13	KiraSertifikası.....	7
1.14	Finansman Bonosu.....	7

İKİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE'DE FİNANSAL ENSTRÜMANLARIN
VERGİLENDİRİLMESİ

2.1	Türkiye’de Finansal Enstrümanların Vergilendirilmesi.....	8
2.2	Pay Senedi Alım Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi.....	9
2.3	Pay Senedi Temettü (Kar Payı) Gelirlerinin Vergilendirilmesi.....	11
2.4	Devlet Tahvili Hazine Bonosu Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi.....	13
2.5	Eurobond Alım Satım Kazançlarının ve Repo Gelirlerinin Vergilendirilmesi..	16
2.6	Mevduat Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi.....	18
2.7	Off- Shore Mevduat Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi.....	21
2.8	Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Vergilendirilmesi.....	24
2.9	Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Vergilendirilmesi.....	26
2.10	Özel Sektör Borçlanma Araçları Alım Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi.	28
2.11	Kira Sertifikası Faizlerinin Vergilendirilmesi.....	30
2.12	Kira Sertifikası Alım Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi.....	32
2.13	Tam Teminatlı Opsiyonun Vergilendirilmesi.....	36
2.14	Tezgahüstü Forward İşlemlerinin Vergilendirilmesi.....	38
2.15	Off-Shore Future (Vadeli İşlem Sözleşmeleri) Vergilendirilmesi.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE TOPLAM TASARRUFLARIN DURUMU ÖNEMİ VE ARTTIRILABİLMESİ İÇİN ALINABİLECEK ÖNLEMLER

3.1 Türkiye’de Tasarruflara İlişkin Genel Bilgiler.....	43
3.2 Türkiye’de Tasarrufların ve Yatırımların Gayri Safi Milli Hasılaya Oranları.....	46
SONUÇ.....	47
KAYNAKÇA.....	50
ÖZGEÇMİŞ	51

GİRİŞ

1990'lı yıllardan itibaren hız kazanan küreselleşme olgusunun, sermayenin, emeğin mal ve hizmetlerin mobilitesini hızlı bir biçimde arttırmasına bağlı olarak, uzun vadeli sabit yabancı sermaye yatırımlarının yanı sıra özellikle sıcak para denen portföy yatırımlarında küresel ölçekte ciddi artışlar olmuştur. Son yıllarda gelişmiş ve özellikle gelişmekte olan ülkeler arasında, uluslararası piyasalarda gittikçe yüksek oranlarda hareket eden ve gidecekleri ülkelerin hangilerinin vergi sistemleri ve getiri oranları daha avantajlıysa, o ülkelere sabit sermaye yatırımı ya da portföy yatırımı da denen finansal yatırımlar şeklinde giden uluslararası sermayeyi, kendilerine çekebilmek için vergi rekabeti yaşanmaya başlamıştır.

Vergileme hakkı her ne kadar, devletlerin egemenlik haklarının en doğal sonuçlarından biri olsa ve uygulanacak vergi türleri ve oranları ülkelerin iç kararlarına bağlı olsa da, yukarıda sözünü ettiğimiz küresel finans mekanizması çerçevesinde, ülkeler vergileme yaparlarken yurt dışından gelecek uzun ya da kısa vadeli yatırımları(finansal yatırımlar) arttırabilmek için, vergi haklarını kullanırlarken, söz konusu yatırımları arttırıcı yönde etki etmesi beklenen adımlar atacaktadırlar. Ülkelerin bu konuda aksi yönde hareket etmeleri, özellikle dış kaynak ihtiyacı bulunan gelişmekte olan ülkeleri, ekonomik zorluklarla baş başa bırakabilecektir.

Ülkemizin mevcut vergi sisteminin, özellikle portföy yatırımcıları açısından karmaşıklığı ve de doğrudan sabit sermaye yatırımcılarını ilgilendiren kurumlar vergisi oranının yüksek oluşu, mevcut uluslararası vergi rekabetinde, Türkiye'yi dezavantajlı bir konuma getirmekte ve oluşan caydırıcılık etkisinden ötürü, sabit sermaye ve portföy yatırımlarının miktarı ve artış hızları istenen ölçülerde olamamaktadır. Bu durum da başta ekonomik büyüme rakamları olmak üzere, işsizlik ve öteki makroekonomik göstergeler üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır.

Ana amacı finansal enstrümanların vergilendirilmesi konusunun detaylı olarak irdelenmesi olan bu çalışma da, yurtiçi ya da yurtdışı kaynaklardan yapılan finansal yatırımların getirilerinin, ülkemizin vergi sistemi çerçevesinde ne şekilde ve hangi oranlarda vergilendirildikleri anlatılmaya çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Kavramsal Tanıtım

1) Tanımlar

İncelenecek finansal enstrümanların tanımları şu şekildedir;

1.1 Mevduat

Bir bankaya faiz karşılığında, belli bir sürenin sonunda ya da istenildiğinde geri alınmak üzere yatırılan paraya mevduat denir. Mevduat hesapları genellikle, aylık, 3 aylık, 6 aylık ya da yıllık olarak açılır. Banka vade sonunda önceden belirlenen faiz oranına göre getiriye müşteriye ödemek zorundadır, dolayısıyla mevduatta finansal risk söz konusu değildir. Vadeli mevduat getiri garantisinden dolayı, ülkemizde en çok kullanılan finansal enstrümanlardandır. Toplumun tasarruf eğilimlerini doğrudan yansıtmamasından dolayı da, toplam mevduat tutarı önemli ekonomik göstergelerden biridir. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre; 2018 yılı Kasım ayı sonu itibariyle bankacılık sisteminin toplam mevduat tutarı yaklaşık 2.000.000.000 (İki Trilyon TL) civarındadır. Söz konusu rakam, ülkemizdeki toplam finansal yatırımlar içinde önemli bir orana tekabül etmektedir. (Paya , 2009: 88).

1.2 Yatırım Fonu

Yatırım Fonu; Hane halkından toplanan fonlarla eurobond, pay senedi, repo, ters repo, varlığa dayalı menkul kıymet (VDMK) gibi finansal ürünlerin değişik oranlarda alınıp bir sepet oluşturulması şeklinde olan bir enstrümandır. Alım ve satım kolaylığı ve pratikliği açısından son yıllarda ülkemizde de çok tercih edilmektedir.

Yatırım fonlarının işleyişi şöyledir; birikim sahiplerinin paralarıyla alınan değişik enstrümanlardan oluşan bu fonlar uzman fon yöneticileri tarafından yönetilmektedir. Yatırımcılar aldıkları finansal ürünleri ve oranlarını gösteren katılma belgeleri edinirler ve bu belgeler fon sahipliğinin kanıtını oluşturur. Bu belge yatırımcının fon portföyüne ortak olmasını sağlar. Yatırım fonları, ilgili fonun bileşimini oluşturan fonların risk derecelerine göre A tipi fonlar, B tipi fonlar gibi türlere ayrılmaktadır. Bu fonların türlerine göre risk dereceleri farklı olduğu için getiri dereceleri de farklıdır. (Akıncı , 2014: 48).

1.3 Repo- Ters Repo

Bankaların yaptıkları, saptanan faiz oranıyla ve saptanan süre sonra geri satın alınmak garantisizle bono, tahvil ve bunun gibi kıymetli kâğıtları satma işlemidir. Repo temel olarak bankalar ile, özellikle büyük kurumsal müşteriler ve kimi bireysel müşteriler arasında yapılır. Repo kısa süreli bir yatırım aracıdır, süresi 1-30 gün arasında değişebilir. Ters Repo ise işlem anında belirlenen vade ve faiz oranı üzerinden menkul kıymetlerin, geri satılmak üzere satın alınmasıdır. Müşteriler açısından yapılan işlem ters repodur ve reponun tam tersidir. Söz konusu işlemin banka açısından adı repo, müşteri açınsındansa ters repodur.

1.4 Hisse Senedi

Hisse Senedi; Sermaye şirketlerinin hissedarlarına verdikleri, hissedarlıklarını ve miktarını belgeleyen değerli evraklara denir. Bütün sermaye şirketleri pay senetlerini çıkarma yetkisine sahip değildir. Pay senedi çıkarma hakkı olan kurum ve kuruluşlar: Anonim şirketler, sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, özel kanunla kurulmuş kuruluşlar (T.C. Merkez Bankası, Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Sigorta şirketleri, Bağlı ortaklık şeklindeki kuruluşlar). Pay senedi çıkarma hakkına sahip olan şirketler, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) dan onay alarak hisse senedi çıkarabilirler. Söz konusu işlem belli prosedürleri olan hakla arz yoluyla gerçekleştirilir. Şirketler hisse senetlerini sermaye ve finansman sağlamak amacıyla arz ederler. İlk kez çıkarılacak hisse senetleri, şirketin piyasa değerine göre ve çıkarılacak hisse adedine göre bir hisse fiyatı belirlenerek arz edilir. Herhangi bir şirketin hisse senedini satın alan özel yada tüzel kişi söz konusu şirkete, satın aldığı hisse değeri oranında ortak olmuş olur.(Akıncı , 2014: 65).

1.5 Hazine Bonosu

Hazine Bonosu; Devlet iç borçlanma senetlerinden (DİBS) biri olarak; süresi 1 yıldan az olan, ihraç eden kurum tarafından öngörülen süre sonunda ana para ve faiziyle beraber bono sahibine geri ödenmesinin garanti edildiği menkul kıymetlerdir. Hazine Müsteşarlığı eliyle çıkarılan bu bonolar devletin en önemli borçlanma araçlarından ve Finansal yatırımcılar açısından, vade sonunda anapara ve önceden belirlenen faiz tutarının ödenmesi garantisiz olduğundan risksiz bir yatırım aracıdır. Hazine bonoları TL cinsinden çıkarıldığı gibi döviz cinsinden de çıkarılabilmektedir. Bu finansal enstrüman kamu açısından da, özellikle ülke içi kaynaklardan ve hızlı bir şekilde borçlanabilme imkanı

sağladığından oldukça kullanışlıdır. Yukarıda bahsedilen özelliklerinden dolayı Hazine Bonoları kamunun sık sık başvurduğu bir finansman yöntemidir. (Toroslu , 2012 : 74).

1.6 Devlet Tahvili

Devlet tahvili, Devletin borçlanmak amacıyla çıkardığı, 1 yıldan uzun vadeli ve vadesinde faiziyle birlikte sahibine ödenecek olan borç senetleridir. Hazine bonosundan farkı vadesinin 1 yıldan uzun olmasıdır. Devlet tahvillerinin vadeleri 10-15 yıl gibi çok uzun vadeleri bulabilmektedir. Vade sonunda anapara ve ihraç esnasında belirlenen faizin, tahvil sahibine garanti edildiğinden bu anlamda risksiz bir yatırım aracıdır. Devlet tahvilleri TL cinsinden çıkarılabildiği gibi döviz cinsinden de çıkarılabilmektedir. Devlet tahvilleri de tıpkı Hazine Bonoları gibi devletin sık başvurduğu bir borçlanma aracıdır. (Sayılğan , 2017 : 175).

1.7 Eurobond

Eurobond; devlet ya da firmaların, kendi ülkeleri haricinde kaynak sağlamak gayesiyle, milletlerarası piyasalarda döviz birimleri üzerinden sattıkları, genellikle uzun süreli borçlanma aracına denilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi eliyle uluslararası piyasalarda genelde USD veya EURO türünden Eurobond çıkarılmaktadır.

Eurobondlar öncelikle Amerikan Doları olmak üzere, Euro, Japon Yeni, İsviçre Frangı gibi yabancı para türleri üzerinden ihraç edilebilmektedirler.

Eurobondlar da süre çoğunlukla 5 ila 30 yıl arasındadır.

Uzun süreli borçlanma aracı olmalarından dolayı, kuponlu şekilde çıkarılır. Genellikle kuponlar sabit faizli olmaktadır. Kuponların ödenme zamanlarında yatırımcısına sistemli bir nakit akışı sağlar. Anapara ve kupon ödentiler çıkarıldığı yabancı para türü üzerinden yapılır.

USD bazlı tahviller 6 ayda bir, EURO bazlı tahviller ise senede bir kupon ödemelidir. Kuponların faizleri senelik basit faiz şeklinde belirtilir.

Süre sonu beklenmemek kaydıyla, piyasa koşulları dairesinde nakde dönüştürülebilir.

1.8 Türev Ürünler(Forward,Swap, Opsiyon vs)

1.8.1 Forward; , ileri bir vadede teslimi söz konusu edilecek herhangi bir ürünün vadesi, fiyatı ve miktarı bugünden saptanarak anlaşmaya bağlandığı işlemlerdir. Forward, kur değişmelerine karşı korunma biçimi olarak da tanımlanabilir. Forward işlemleri bir sözleşme vasıtasıyla yapılmaktadır, bu gibi süreli işlemlerin vadesi birkaç günden birkaç seneye kadar değişebilmektedir. Bununla beraber uygulamada süreler genelde kısa olmaktadır. Forward işlemler spekülasyon ya da risk yönetimi gayeleri için kullanılmaktadır.

1.8.2 Swap; Swap kelime anlamı itibariyle "değiş tokuş etmek, takas etmek, değiştirmek" şeklindeki manalara gelmektedir. Swap; İki farklı tarafın belirli bir süre çerçevesinde, bir varlık yahut yükümlülükle ilişkili olan ayrı faiz ödemelerini yahut döviz türünü karşılıklı olarak değiş tokuş ettikleri bir takas sözleşmesi şeklinde tanımlanabilir. Mesela on senelik değişmez faizli borcu bulunan bir firma ile benzer fakat değişken faizli borcu bulunan firma, karşılıklı olarak yükümlülüklerini değiştirebilir. Bu işlemlerinde, faiz hadleri ile döviz kurlarındaki değişiklikler neticesinde oluşan riski minimuma indirmek amaçlanmaktadır.

1.8.3 Opsiyon; Opsiyon, saptanmış bir kıymet için, belli bir tarihte yahut o tarihe kadar, saptanmış miktardaki bir malı (finans ürünü, sermaye piyasası ürünü yahut iktisadi göstergesi), değerini bugünden sabitlemek şartıyla ile sonraki bir vadede almak yahut satmak imkanı veren ve bu imkanı belli bir bedel karşılığında opsiyonu alan şahsa (lehdara) veren, fakat zorunlu tutmayan buna rağmen opsiyonu satana (keşideciye) lehdar eliyle istenmesi durumunda satmayı zorunlu sayan anlaşmalara opsiyon anlaşması denir. Opsiyon sözleşmesi, mevzu bahis üründe yatırımcısına alma yahut satma hakkı verir. Bir opsiyon anlaşması, iki taraf arasında yapılmış bir sözleşmedir. (Devrez , 2009: 41).

1.9 VİOP

Viop; Borsa çerçevesinde süreli finansal ürünlerde işlem yapmayı talep eden kurumsal ve bireysel yatırımcıların aynı ortamda bulunduğu, vadeli işlemler opsiyon piyasası, sözcüklerinin kısaltılmış hallerinden meydana gelmektedir. Aynı zamanda güncel türev ürünleri arasında bulunan Viop, yerli ve yabancı yatırımcıların söz konusu ürünlere yatırım yapabileceği kaldıraçlı bir ortamdır. Sermaye Piyasası Kurulu tanımlamasında Viop piyasalarının tanımı şu şekilde yapılmıştır; Borsa İstanbul çerçevesinde işlem gören

sermaye piyasası ürünleri için düzenlenmiş vadeli işlem ve opsiyon anlaşmaları ile öteki türev ürünlerin bilgisayar ortamında alım ve de satımının yapıldığı piyasaların öz ismidir. Vadeli işlem ve Opsiyon piyasaları çağdaş finans ürünler olan türev enstrümanların işleme alındığı bir piyasadır. Viop piyasası, kurumsal ve bireysel olarak işlem yapan yatırımcıların, popüler piyasaları kategorisine son senelerde girmiş ve işlem miktarında kayda değer artış kaydetmiştir.

1.10 Bireysel Emeklilik (BES)

Bireysel Emeklilik sistemi ülkemizde 2003 yılında uygulanmaya başlanmış ve 15 yılını doldurmuştur. Çalışanların emeklilik dönemlerinde refah seviyelerinin azalmasını engellemek ve yurt içi tasarruf düzeyini arttırarak, biriktirilen fonların özel emeklilik şirketleri eliyle değerlendirilerek, ekonomiye katkı sağlanmasını amaçlayan sistem ülkemizde hızlı bir gelişme göstermiştir.2017 yılı başından itibaren de, yapılan mevzuat değişikliğiyle 45 yaş altı çalışan herkesin, zorunlu olarak özel emeklilik sistemine katılması uygulamasına geçilmiştir. Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununa göre; Bireysel Emeklilik Sisteminden emeklilik hakkı elde edenler ile bu sistemden ölüm, sakatlık ve tasfiye gibi zorunlu sebeplerle ayrılanlara yapılan ödemelerin %25 i, gelir vergisinden muaftır.

1.11 Varant

Varantlar, sahip olan şahsa, dayanak varlığı yahut göstergeyi evvelden saptanan bir fiyattan belirli bir süre bitiminde veya belirli bir süreye kadar alma yahut satma yetkisini veren menkul değerlendirilmiş opsiyonlardır. Bu yetkinin kullanımı nakdi uzlaşma biçiminde olabileceği gibi kaydı teslim etme ile de gerçekleşebilir. Varantlar ilk etapta BİST 30 endeksinde bulunan hisse senetleri, bu senetlerden meydana gelen sepetler veya BİST 30 endeksine dayalı biçimde işlem görmektedirler. BİST Hisse Senetleri Piyasası'nda Kurumsal Ürünler Pazarı ismi çerçevesinde işleme alınan her bir varant için Borsa Yönetim Kurulu eliyle bir piyasa yapıcısına yetki verilir. Piyasa yetkili kişisi, sorumlu olduğu varant veya varantlarda piyasaının dürüst, düzgün ve etkili çalışmasını sağlamak ve likiditeye katkı sağlamak gayesiyle, sisteme devamlı alma-satma kotasyonu girme uygulaması yapar. (Akıncı , 2014 :88).

1.12 Varlığa Dayalı Menkul Kıymet (VDMK)

Varlığa dayalı menkul değerler, çeşitli finans kurumlarının alacakları mukabilinde ihraç ettikleri araçlardır. Bankalar ve benzeri kurumların verdiği kimi krediler, finansal kiralama anlaşmalarından doğmuş alacaklar, gayrimenkul yatırım ortaklıklarının sahip oldukları, gayrimenkullerin satılmasından doğan alacaklar söz konusu ürünlere dayanak olabilir. Böylece finans kurumları süresi henüz gelmemiş olan bu alacaklarına likidite sağlarlar. Yatırımcılar açısından ise değişik özelliklere sahip bir alacak havuzunun kazançlarından faydalanma imkanı sağlanır. (Toroslu , 2008 : 36).

1.13 Kira Sertifikası

Kira Sertifikaları, Hazine Müsteşarlığı bünyesindeki, Varlık Kiralama Anonim Şirketince (HMKŞ), almak yahut kiralamak şeklinde devralınan kıymetlerin finansmanını sağlamak gayesiyle çıkarılan ve sahiplerinin bu değerlerden kazanılan gelirlerden payları nisbetinde hak sahibi olmalarına cevaz veren menkul kıymetlerdir.

1.14 Finansman Bonosu

Finansman Bonosu; İşletmelerin ve özellikle anonim ortaklıkların (A.Ş) , kısa süreli finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere ihraç ettikleri borç senetleridir. Çıkarıcıların borçlu olarak düzenleyip, iskonto uygulamasına göre çıkardıkları menkul değerlerdir. Süresi 60 günden az 1 seneden fazla olamaz. İskonto uygulamasına göre satılan söz konusu bonolarının iskonto oranı çıkarıcı firma tarafından serbestçe saptanır. Kısa süreli borçlanma enstrümanı olup, firmaların kısa vadeli finansman gereksinimlerinin karşılanmasını sağlarlar. Yatırımcılar bakımından ise, kısa vadeli olması sebebiyle faiz riskinden korunma amacını gerçekleştirirler. (Toroslu , 2008 :27).

Yukarıda tanımları verilen finansal enstrümanların, mevcut vergi mevzuatımıza göre vergilendirilmeleri, aşağıda ayrı ayrı ve tablolar halinde verilmiştir.

Aşağıda bulunan tablolar 6009 numaralı yasa ve söz konusu yasa ile ilgili 2010/926 sayı ve 27.09.2010 tarihli bulunan Bakanlar Kurulu Kararı gereğince Gelir Vergisi Kanunu Geçici Hüküm 67 çerçevesindeki 1.10.2010 tarihinden sonra uygulanacak vergilendirme ve 1.1.2006 öncesindeki vergilendirme işlemlerine ilişkindir.

İKİNCİ BÖLÜM

Türkiye'de Finansal Enstrümanların Vergilendirilmesi

Bu bölümde öncelikle ele alınan pay senedi alım satım kazançlarının vergilendirilmesi, tam mükellef kurumlar açısından vergiye tabi değildir. Kurum gelirlerine eklenir. Gerekli şartları sağlıyorsa %75 nisbetinde kurumlar vergisi iştirak satış gelir istisnası uygulanabilecektir.

Tam mükellef gerçek kişi açısından ise, vergi uygulaması yoktur. Karşılıksız olarak kazanılan gelirler, Türkiye’de bulunan menkul değer borsalarında işlem gören ve üç aydan fazla müddetle elde tutulan hisse senetleri ile Türkiye’de kurulu menkul değer borsalarında işlem görmeyenlerden tam mükellef firmalara ait olan ve 1 seneden uzun süreyle elde tutulan hisse senetleri alma satma gelirleri vergiye tabi bulunmamaktadır. Alma bedeli elden çıkarıldığı ay dahil olmamak üzere ÜFE satış nisbetinde endekslenebilir. Alma satma giderleri, alım satım gelirlerinden indirilebilecektir. Diğer alım satım gelirleriyle birlikte 2019 yılı için 27.000 TL vergiden müstesna olup fazla kısım beyan edilir.

Dar mükellef kurumlar açısından bakacak olursak, stopaj uygulanmaz kurumlar vergisine tabidir ve 15 gün içerisinde özel beyanname ile beyan edilmesi gerekmektedir. Kurumlar vergisi sonrasında bakiye tutara %15 bazında stopaj uygulanacaktır. Kur farkları ise vergi uygulamasına dahil değildir. Alma bedelleri elden çıkarıldığı ay hariç olmakla birlikte ÜFE deki artış oranlarıyla endekslenecektir.

Dar mükellef gerçek kişiler bakımından, bunlar vergi uygulamasına tabi değildir, karşılıksız olarak iktisap edilenler, ülkemizde menkul değer borsalarında işlem görmeyenler açısından, tam mükellef kurumlara ait bulunan ve bir seneden fazla elde tutulan hisse senetleri alma satma kazançları açısından, vergiye tabi değildir. Ancak öteki alma satma kazançlarıyla birlikte 2019 yılı açısından, 27.000 TL lik tutarı vergiden müstesna olup, bu tutarı aşan kısmın kazanç ve iratları edinildiği günden itibaren 15 gün içerisinde ayrı bir beyannameyle beyan edilmelidir. Burada da kur farkından doğan kazançlar vergiye tabi değildirler, yine aynı şekilde alış bedelleri satıldıkları ay dahil olmamak üzere ÜFE artış oranları baz alınarak endekslenebilecektir.

Tablo 1. Pay Senedi Alım Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEFLER KURUM	TAM MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEFLER** KURUM***	DAR MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİ***
PAYSANEDİ ALIM-SATIM KAZANCI (1.1.2006 tarihinden evvel edinilen)	-Vergiye tabi değildir. -Firmanın gelirine dahil edilir -Gerekli koşulları taşıması halinde %75 oranında istisna uygulanır.	- Vergiye tabi değildir. - Karşılıksız olarak edinilenler, Ülkemizde faaliyet gösteren menkul değerler borsalarında işlem görüyor olan ve belli bir süreden fazla portföyde tutulmuş olmaları durumunda enflasyon oranında değerelebileceklerdir. Türkiye’de faaliyet gösteren ilgili borsalarda işlem görmeyenler ise alma ve satma bedelleri arasındaki pozitif farkla itibariyle vergilendirileceklerdir. - Alış tutarı elden çıkarıldığı ay sayılmayarak enflasyon oranında değerelebilecektir. - Oluşabilecek alım satım kayıpları ortaya çıkabilecek karlardan indirilebilecektir. - Öteki alma ve satmalarla birlikte 2018 senesi itibariyle 28.000 TL’lik tutar vergiden müstesna olacaktır.	-Vergi uygulanmaz - Kurumlar vergisine tabidir ve süre olarak 15 gün de beyanname verilerek beyan edilmelidir. - Kurumlar vergisi ödendikten sonra kalan tutarın %15 oranında ayrıca gelir vergisine tabi tutulmaktadır. - Oluşabilecek kur farklarına vergi uygulanmayacaktır. - Alış tutarları dar mükellef kurum açısından satıldıkları ay itibariyle vergilendirilirler.	- Vergi uygulanmaz - Bedelsiz olarak edinilenler, ülkemizde faaliyet gösteren ilişkili menkul değerler borsalarında işlem görmeleri şartıyla ile gene aynı şekilde mevcut menkul değerler borsalarında işleme alınacak olanlar aynı vergiye tabi olacaktır. - Öteki alma satma gelirleri açısından ise 2018 yılı için 28.000 TL’yi geçen kısımlar için %15 oranında vergilendirilecektir. - Oluşabilecek kur değişikliklerinden meydana gelecek zararlar matrahtan indirilebilecektir. - Alma karşılığı satıldığı aydan itibaren ÜFE oranında yeniden değerelebilecektir.
HİSSE SANEDİ ALIM-SATIM KAZANCI (1.1.2006 tarihinden sonra edinilen)	1) Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetlerinin alım satımında elde edilen kazançlarda stopaj uygulanmayacaktır. -Menkul kıymetler yatırım ortaklığı	1) Borsa İstanbulda işlem alınan hisse senetleri açısından, Gelir Vergisi Kanunu’nun geçici 67. maddesi uyarınca söz konusu senetlerin alım satımından ortaya	1) Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetleri, Gelir Vergisi Kanunu’nun geçici 67. maddesi uyarınca söz konusu senetlerin alma satma	1) Bursa da aynı şekilde Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetlerinin alım satım gelirlerinden vergi alınmayacaktır. -Menkul değerler ortaklıklarının alım

<p>şeklinde oluşturulan ortaklıklarda ise, sermaye şirketi- olanlar açısından alma satma dan elde edilen kazançlara stopaj uygulanmaz, Bunun dışında kalan ortaklıklar içinse %10 oranında bir vergi uygulanacaktır. Ancak bu hisse senetleri 1 seneden fazla portföyde tutulurlarsa veriyeye tabi olmayacaklardır.</p> <p>- Hisse senedi alma satma kazançları ilgili firmanın kurumlar vergisi matrahına dahil edilecektir. Gerekli şartları sağlamaları durumunda da iştirak olarak %75 i vergiden istisna edilebilecektir.</p> <p>- Vergiye tabi tutulmuşsa şayet daha sonra yıllık vergi beyannamesinde mahsup edilebilecektir.</p> <p>- Kaynağında kesilmiş olan vergi beyannameden düşülecek ve ondan sonra kalan tutar üzerinden işlem olacaktır.</p> <p>2)Borsa İstanbul da işlem görmüyor olan hisse senetlerinin alınmasından doğan kazançlar vergiye tabi olmayacaktır.</p>	<p>çıkabilecek kazançlara vergi uygulanmayacaktır. - Menkul değerler yatırım ortaklıkların alıp satacakları hisse senetlerinde ise kazanç oluşmasında %10 bir vergi uygulanacaktır. 1 yıldan uzun süreli portföyde tutulurlarsa eğer herhangi bir vergi uygulanmayacaktır. - Ödenen vergi nihai vergi olacaktır ve ayrıca beyan edilmeyecektir.</p> <p>2) Borsa İstanbul da işlem görmüyor olan hisse senetleriyle ilgili ise, Gelir Vergisi Kanunu nun ilişkili maddeleri uyarınca herhangi bir vergileme yapılmayacaktır. -Gelirin net tutarı hesaplanırken, hisse senedinin alınma tarihinden itibaren alındığı ay dahil edilmeyecek şekilde geriye dağıtma vergisine tabi olarak yeniden değerlendirilecektir. -Alma satma da oluşabilecek zararlar, alma ve satma gelirlerinden indirilebilecektir.</p> <p>Öteki alma satma kazançları beraber beyan olunacaktır.</p>	<p>gelirlerinden herhangi bir vergi alınmayacaktır. - Menkul değerler yatırım ortaklıklarını hisse senedi alım satımlarından doğacak gelirler de vergi %10 olarak uygulanacaktır. Ancak söz konusu senetler bir seneden fazla portföyde tutulurlarsa vergi uygulanmayacaktır. - Vergi son beyanname verilmez.</p> <p>2) BİST’de işlem görmeyen pay senedi alım satım kazançlarında ise vergi olmayacaktır. - Kurumlar Vergisine tabi olarak ve onbeş gün içerisinde ayrıca beyan edilecektir. - Kurumlar Vergisi ödendikten sonra kalacak olan tutar da ayrıca %15 oranında kar dağıtma vergisine tabi olacaktır. - Kur değişikliklerinden doğacak gelirler de vergi uygulaması olmayacaktır.</p>	<p>sattıkları hisse senetlerinden elde ettikleri kazançlar %10 oranında vergiye tabi olacak, ancak bu ortaklıklar söz konusu senetleri bir yıldan fazla ellerinde tutarlarsa vergi ödemeyeceklerdir. - Ödenen vergi son vergi olacak ve beyan edilmeyecektir.</p> <p>2) Borsa İstanbul da işlem görmeyen hisse senetlerinin alım satımından doğan gelirler Gelir Vergisi Kanunu gereğince beyan edilmeyecektir. - Gelirin net tutarının hesaplanması sırasında edinilme bedelinin safi tutarına içinde bulunan ay sayılmayacak şekilde son bir yılın ÜFE endeksi uygulanarak değerlendirilir. - Alıp satma zararları alıp satma karlarından mahsup edilebilecektir. - 2 seneden uzun süreli olarak portföyde tutulan tam mükellef gerçek kişilere ait hisse senetleri gelir vergisinden muaf olacaktır.</p>
---	--	---	---

Kaynak: Türkiye İş Bankası (isbank.com.tr)

Hisse Senedi kar payı gelirlerinin ve Borsa İstanbul da işlem gören varantların vergilendirilmesinde ise uygulama şu şekildedir; Söz konusu finansal işlemler tam mükellef olan kurumlar açısından vergiye tabi değildir. Kurumlar Vergisi Kanunu nun 5/1 a maddesi uyarınca, bu kurumlardan elde edilen temettüler kurumlar vergisinden istisnadır. Yatırım ortaklıklarının pay senetlerinden elde ettikleri kar payı gelirleri ise bu istisna uygulamasından yararlanamaz, yani kurumlar vergisine tabidir.

Tam mükellef gerçek kişiler açısından bakıldığında, kar payı dağıtan kurum tarafından %15 oranında stopaj yapılır. Ancak yatırım ortaklıkları hisse senedi kar payı gelirlerinde vergi oranı %0'dır. Tam mükellef kurumlardan edinilen brüt temettü gelirlerinde ise uygulama şu şekildedir; kazancın stopaj öncesi yarısı vergiden istisna edilmiştir. Ancak istisna sonrasında kalan tutar diğer menkul ve gayri menkul sermaye iratlarıyla birlikte, içinde bulunduğumuz yıl için 34.0004 TL'yi aşarsa şayet beyan edilecektir. Gelir vergisi kanunumuzun geçici 62. maddesinde belirtilen kazançlar bu uygulama dışında olacaktır. Son olarak ödenen stopajın hepsi beyanname üzerinden tarh edilen vergiden mahsup edilecektir.

Dar mükellef kurumlardaki uygulama ise şu şekildedir; Temettü dağıtan kurum eliyle %15 nisbetinde stopaj yapılır. Yatırım ortaklıkları pay senedi temettü gelirlerinde ise vergi oranı % 0 dır. Stopaj burada son vergidir, ayrıca beyanda bulunulmaz.

Dar mükellef gerçek kişiler açısından ise, aynı şekilde kar payı dağıtan kurum tarafından %15 nisbetinde stopaj uygulanır. Yatırım ortaklıkları pay senedi kar payı gelirlerinde vergi oranı burada da % 0'dır, bu durumda da beyan yapılmaz.

Tablo 2 Pay Senedi Temettü (Kar Payı) Gelirlerinin ve Borsa İstanbul'da İşlem Gören Varantların Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
HİSSE SENEDİ KAR PAYLARININ VERGİLENDİRİLMESİ	-Vergiye tabi değildir. - Tam mükellef olan kurumların bu ürün açısından vergilendirilmeleri Kurumlar Vergisi Kanunu nun 51 maddesi uyarınca yapılacaktır. -Yatırım Ortaklıklarının hisse senetlerinden	- Kar dağıtacak ilgili kurum tarafından %15 vergi uygulanacaktır. Ancak yatırım ortaklıklarının dağıtacakları temettülerde söz konusu kural uygulanmayacaktır. - Tam gerçek	- Kar dağıtacak olan kurum bu üründe de % 15 oranında bir vergi kesecektir. Ancak yatırım ortaklıklarının elde ettikleri kar paylarında bu oran % 0 dır. - Vergi burada nihai vergi olacaktır ve ayrıca	- Kar dağıtımını yapacak olan kurum % 15 vergi uygulayacaktır. Ancak yatırım ortaklıklarının elde edecekleri kar paylarında bu oran % 0 olacaktır. - Ödenen vergi nihai vergi olacaktır ve beyan edilmeyecektir.

	elde ettikleri kar payları söz konusu istisna kapsamında değildir.	kişilerin kazanacakları kar payının yarısı kurumlar vergisinden muaf olacaktır - İstisna uygulamasından sonra kalan tutar şayet 34.0000 TL yi geçiyorsa bu tutar üzerinden % 15 vergi alınacaktır. - Ödenen vergilerin hepsi beyanname üzerinden hesaplanacak olan vergiden indirilecektir.	beyanı gerekmeyecektir.	
BİST TE İŞLEM GÖREN VARANLARIN VERGİLENDİRİLMESİ	-Borsa İstanbul da işlem yapılan varantlardan elde edilen kazançlara vergi uygulanır. - Varantlarda n elde edilen gelirlerden sermaye şirketleri % 0 oranında öteki kurumsal yatırımcı firmalarsa %10 oranında vergi ödeyeceklerdir. - Bütün kurumsal yatırımcılar hisse senetlerinden yada hisse senedine endeksli varantlardan elde ettikleri gelirlerden % 0 oranında vergi ödeyeceklerdir. - Bu enstrümanda kaynağında kesilmiş olan vergi bilahare hesaplanacak olan vergiden indirilecek, indirilmeyen kısmı ise iade edilecektir.	- Borsa İstanbul'da işlem görmekte olan varantlardan elde edilmiş kazançlar için beyanname verilmez. Öteki işlemlerden elde edilecek gelirler için beyanname verilmiş ise bu beyanname dışında varantlardan kazanılan gelirleri bu beyannameye dahil edilmezler. -Hisse senetlerine yada hisse senetlerine endekslenen varantlardan elde edilecek kazançlar, % 0 ,öteki varlıklardan oluşturulacak olan varantlardan ise % 10 oranında vergi alınacaktır.	- Borsada işlem görmekte olan varantlardan elde edilecek olan kazançlardan dolayı beyanname verilmeyecektir. Elde edilen öteki kazançlar açısından beyanname verilmişse eğer varantlardan elde edilen kazançlar için beyanname verilmeyecektir. -Varantlardan elde edilen gelirler sermaye şirketleri açısından % 0 diğer kurumsal yatırımcılar açısından ise %10 oranında vergiye tabidir. -Bütün kurumsal firmalar için hisse senetlerine ve hisse senetlerine dayalı varantlardan elde edilen gelirler açısından % 0 oranında vergi uygulaması olacaktır.	.Borsa da işlem görüyor olan varantlardan elde edilecek kazançlardan vergi alınmaz. Öteki finansal ürünlerden elde edilen kazançlar açısından beyanname verilmişse şayet varantlardan elde edilen gelirler için verilmeyecektir. - Hisse senedi veya hisse senedi endekslerine dayalı varantlardan elde edilecek kazançlardan % 0 öteki finansal ürünlerden elde edilecek kazançlardan ise % 10 oranında vergi alınacaktır.

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB)

Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu faiz getirilerinin vergilendirilmesi, tahvil ve bono alım satımı finansal işlemler içerisinde ağırlıklı yer tuttuğundan özellikle önemlidir. Tam mükellef kurumlar açısından, devlet tahvili ve hazine bonusu faizlerinden elde edilen gelirler, sermaye şirketlerinde %0, öteki kurumsal yatırımcılar için ise %10 oranında vergiye tabidir. Altına endeksli tahvillerde ise % 0 stopaj uygulanır.

Tam mükellef gerçek kişilerde, % 10 oranında stopaj vardır, burada da altına dayalı tahvillerde %0 vergi uygulanır. Ayrıca stopaj nihai vergidir.

Dar mükellef kurumlar açısından olan uygulamaya baktığımızda, devlet tahvili ve hazine bonusu faizlerinden elde edilen gelirler, sermaye şirketleri için %0 öteki kurumsal firmalar için ise %10 oranında vergiye tabidir. Altına dayalı devlet tahvillerinde ise vergi oranı %0 olarak uygulanır.

Dar mükellef gerçek kişiler açısından % 10 stopaj uygulaması vardır. Altına dayalı devlet tahvillerinde ise bu oran %0'dır. Burada da gene stopaj nihai vergidir.

Tablo 3 Devlet Tahvili Hazine Bonosu Faiz Gelirlerinin, Alım satım Kazançlarının ve Eurobond Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
DEVLET TAHVİLİ, HAZİNE BONOSU FAİZ GELİRLERİ (1.1. 2006 dan önce çıkarılanlar)	- Devlet Tahvilleri ve Hazine Bonolarından elde edilecek faiz gelirleri için sermaye şirketleri açısından % 0 oranında vergi uygulaması söz konusu olacaktır. Diğer kurumsal yatırımcılarsa % 10 oranında bir stopaj ödeyeceklerdir. -Altına dayalı olarak çıkarılan devlet tahvilleri ise % 0 oranında vergiye tabi olacaktır. - Söz konusu gelirler kurum kazancına dahil edileceklerdir. - Ödenecek olan stopaj beyanname vasıtasıyla hesaplanacak olan kurumlar vergisinden mahsup edilebilecektir.	% 10 stopaj tabi olacaktır. -Altına dayalı olarak çıkarılacak olan devlet tahvilleri % 0 vergiye tabi olacaktır. - Bu enstrümanda ödenen stopaj vergisi nihai vergi olacaktır ve ayrıca beyan edilmeyecektir.	- Devlet Tahvilleri ve Hazine Bonolarından elde edilen faiz kazançlarında sermaye şirketleri için % 0, diğer kurumsal yatırımcılar için ise % 10 oranında vergi uygulaması olacaktır. -Altına endeksli olarak çıkarılacak olan tahvillerde bu oran % 0 dır. - Ödenen vergi nihai vergi olacaktır ve beyan edilmeyecektir.	- % 10 oranında vergi uygulanacaktır. -Altına endeksli çıkarılan tahvillerde vergi oranı % 0 dır. - Ödenen vergi nihaidir ve ayrıca beyan edilmeyecektir..

<p>DEVLET TAHVİLİ, HAZİNE BONOSU ALIM SATIM KAZANCI (1.1.2006'DAN SONRA ÇIKARILAN LAR)</p>	<p>- Devlet Tahvili ve Hazine Bonosu alma satma kazançları sermaye şirketleri açısından % 0 diğer kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 oranında vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>-Altına endeksli çıkarılan Devlet Tahvilleri % 0 oranında stopaja tabi olacaklardır.</p> <p>-Kurum kazancına eklenecektir.</p> <p>- Ödenen vergi beyanname üzerinden hesaplanacak olan kurumlar vergisinden indirilecektir.</p>	<p>% 10 oranında vergi uygulanacaktır.</p> <p>-Altına endeksli olarak çıkarılan tahvillerde vergi oranı % 0 dir.</p> <p>Ödenen vergi nihai vergidir ayrıca beyan edilmeyecektir..</p>	<p>- Devlet Tahvili Hazine Bonolarından elde edilen faiz gelirleri sermaye şirketleri için % 0 öteki kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 oranında vergi uygulamasına tabi olacaklardır..</p> <p>-Altına endeksli tahvillerde ise vergi uygulaması % 0 şeklinde olacaktır.</p> <p>-Ödenen vergi son vergi olacaktır ve ayrıca beyan edilmeyecektir.</p>	<p>% 10 vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>-Altına endeksli olan tahvillerde vergi oranı % 0 olacaktır.</p> <p>Ödenen vergi nihai vergi olacak ve ayrıca beyan edilmeyecektir..</p>
<p>HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI EUROBOND FAİZ (İTFA +KUPON) GELİRİ</p>	<p>- %0 oranında vergi uygulanacaktır.</p> <p>- Elde edilen gelirler kurum kazancına dahil edilecektir.</p>	<p>% oranında vergi uygulanacaktır.</p> <p>-Sermaye kurum farkları kazanç sayılmayacaktır.</p> <p>-Enflasyon indirimi uygulanmayacaktır.</p> <p>-Kazanılan faiz gelirlerinin, üzerinden vergi alınan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ve diğer kaynaklardan elde edilen gelirler 2018 yılı için 34.000 TL yi geçen kısmı için beyanname verilerek vergilendirilir.</p>	<p>-%0 oranında vergi uygulanır.</p> <p>Ödenen vergi nihaidir, ayrıca beyan edilmez..</p>	<p>% 0 oranında vergi uygulanır.</p> <p>Ödenen vergi nihaidir, ayrıca edilmez.</p>

Kaynak : Tekfenbak (tekfenbank.com.tr)

Eurobond alım satım gelirlerinin vergilendirilmesinde mevcut uygulama şu şekildedir; Tam mükellef kurumlar açısından, vergiye tabi değildir, söz konusu gelirler kurum kazancına dahil edilir.

Tam mükellef gerçek kişilerde ise, stopaj uygulaması yoktur, alma satma kazancı Türk Lirası bazında hesaplanır. İktisap karşılığı satıldığı ay dahil olmamak üzere, ÜFE artış oranına endekslenir. Eurobondlardan elde edilen alım satım kazançlarının öteki kazançlarla birlikte 2019 yılı ile alakalı olarak, 27.000 TL yi geçen kısmı beyan edilir.

Dar mükellef kurumlar açısından ise uygulama şöyledir, stopaj uygulaması yoktur, beyannamede verilmez.

Dar mükellef gerçek kişilerde ise aynı şekilde stopaj uygulaması yoktur ve beyanname verilmemektedir.

01.01.2016 tarihinden sonra ihraç edilen Hazine Müsteşarlığı Eurobond alım satım kazançlarında ise, Tam mükellef kurumlar açısından stopaj uygulaması yapılmamaktadır ve kurum kazancına dahil edilmektedir. Tam mükellef gerçek kişiler açısından ise, stopaj uygulaması yoktur ve alma satma geliri Türk Lirası bazında hesaplanır. ÜFE artış oranının %10 ve üzerinde olması koşuluyla, elden çıkarıldığı ay dışında edinilme bedeli ÜFE artış oranıyla hesaplanarak işlem yapılacaktır. Burada ayrıca alım satım giderleri alım satım gelirlerine mahsup edilecektir, ayrıca gelir tutarı ne kadar olursa olsun beyan edilecektir.

01.01.2006 tarihinden sonra gerçekleşen ihraçlarda, dar mükellef kurumlar açısından stopaj uygulaması yoktur ve beyannamede verilmeyecektir. Dar mükellef gerçek kişilerde ise uygulama şu şekildedir; burada da stopaj uygulaması yoktur ve beyanname verilmeyecektir.

Repo gelirlerinin vergilendirilmesinde ise uygulama şu şekilde olmaktadır. Tam mükellef kurumlarda, %15 stopaj uygulaması olacaktır, repo kazançları kurum kazancına dahil edilecektir. Vergi beyanname üzerinden hesaplanıp kurumlar vergisinden mahsup edilebilecektir. Tam mükellef kişilerde ise, %15 oranında stopaj uygulaması vardır, stopaj burada nihai vergidir ve beyannamede verilmez. Dar mükellef kurumlarda da %15 vergi uygulaması vardır, burada da stopaj nihai vergidir ve beyan uygulaması olmayacaktır. Repo gelirlerinde son olarak dar mükellef kişilerde ise, aynı şekilde %15 vergi vardır, bu vergi nihai vergidir ve beyan edilmeyecektir.

Tablo 4; Eurobond Alım satım Kazançlarının ve Repo Gelirlerinin Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI EUROBOND ALIM SATIM KAZANCI	- Vergiye tabi değildir. - Bu enstrümandan sağlanan kazançlar kurum kazancına dahil edilir.	-Vergi uygulaması yoktur. -Alma satma kazançları lira bazında hesaplanacaktır. - Edinilme bedeli ÜFE artış oranında endekslenecek ancak edinildiği ay dahil edilmeyecektir. -Eurobondlarda elde edilmiş olan alım satım kazançlarıyla beraber diğer enstrümanlardan da elde edilen kazançlar 2018 yılı için 27.000 TL yi aşarsa şayet aşan kısmı beyan olunacaktır.	Vergi uygulaması olmayacaktır. Beyan edilmez.	- Vergiye tabi olmayacaktır. - Beyan edilmez.
HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI EUROBOND ALIM SATIM KAZANCI	- Vergi uygulaması yoktur.. - Kurumun gelirine dahil edilecektir.	- Vergi uygulaması yoktur. -Alım satım geliri Türk Lirası olarak hesaplanır. - Yıllık ÜFE artış oranının % 10 ve üzerinde olması durumunda, elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere ÜFE oranında yeniden değerlendirilir. - Alım satım zararları, alma satma karlarından indirilebilecektir. - Gelirin miktarı ne kadar olursa olsun beyan edilecektir.	Vergi uygulaması yoktur.. Beyan yapılmayacaktır.	- Vergi uygulaması yoktur.. - Beyan yapılmayacaktır.

REPO GELİRLERİ	- % 15 oranında vergi uygulanacaktır. Kurum gelirine dahil edilecektir. Stopaj ayrıca beyanname üzerinden hesaplanacak olan kurumlar vergisinden indirilecektir.	- % 15 oranında vergi uygulanacaktır. Vergi son vegi olacaktır. Beyan edilmeyecektir.	- % 15 oranında vergi uygulanacaktır. Vergi nihai olacaktır. Beyan edilmeyecektir..	- % 15 oranında vergi uygulaması olacaktır.. Stopaj son vergidir.. Beyan edilmeyecektir.
-------------------	--	---	---	--

Kaynak : Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB)

Ülkemizdeki en önemli finansal yatırım aracı olan mevduat faiz gelirlerinin vergilendirilmesi ise şu şekildedir.

Tam mükellef kurumlar açısından TL cinsinden mevduatlarda, vadesiz ve de ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli hesaplarda %15, 1 yıla kadar süreli hesaplarda %12 olarak uygulanacak stopaj oranı, 1 yıldan uzun vadeli mevduat hesaplarında %10 olarak uygulanacaktır. Döviz cinsinden mevduat hesaplarında ise, vadesiz ve ihbarlı döviz tevdiat hesapları ile 6 aya kadar süreli hesaplarda %18, 1 yıla kadar süreli döviz hesaplarında ise %15 vergi oranı uygulanacaktır.

Tam mükellef gerçek kişilerde 02.01.2013 tarihinden itibaren açılan yada süresi yenilenen mevduat hesaplarında, vadesiz ve de ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli hesaplar için uygulanacak vergi oranı %15, 1 yıla kadar süreli hesaplarda %12, 1 yıldan uzun süreli hesaplarda ise %10 oranında stopaj uygulanacaktır.

Mevduat faiz gelirlerinde dar mükellef kurumlar açısından uygulama ise; TL cinsinden olan mevduatlarda vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar vadeli ve 6 ay dahil olmak üzere %15 oranında stopaj uygulanacaktır. 1 yıla kadar olan hesaplarda ise 1 yıl dahil olmak üzere %12 oranında bir vergi uygulaması olacaktır. Bir yıldan uzun vadeli hesaplar için uygulanacak vergi oranı ise %10 dur.

Dar mükellef gerçek kişiler açısından mevduatta uygulanacak vergi ise; TL cinsinden mevduatlarda vadesiz ve de ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli olan mevduat hesaplarında %15, 1 yıla kadar vadeli olan mevduat hesaplarında %12 ve 1 yıldan uzun vadesi bulunan mevduat hesaplarında %10 stopaj uygulaması yapılacaktır.

Ülkemizde mevduatlarda önemli bir yer tutan döviz tevdiat hesapları ile ilgili şu ayrıntıları belirtmek faydalı olacaktır. Tam mükellef kurumların döviz tevdiat hesaplarında vergi, beyanname üzerinden hesaplanacak olan kurumlar vergisinden mahsup edilecektir. Tam mükellef gerçek kişilerde ise uygulama şu şekildedir; hesaplanan stopaj nihai vergidir ve beyanname düzenlenmemektedir. Dar mükellef kurumlar açısından, hesaplanan stopaj

nihai vergi olacaktır ve beyanname düzenlenmeyecektir. Dar mükellef olan gerçek kişilerin döviz tevdiat hesaplarının vergilendirilmesindeki uygulama ise aynı şekilde hesaplanan stopajın nihai vergi olması ve ayrıca beyanname verilmemesi şeklindedir.

31.08.2018 ile 30.11.2018 tarihleri arasında açılan ya da vadesi yenilenen mevduat hesaplarında ise, TL cinsinden mevduatlarda vadesiz ve de ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli hesaplarda 6 ay dahil olmak üzere % 5 vergi uygulaması olacaktır. 1 yıla kadar vadeli hesaplarda bir yıl dahil olmak üzere % 3 bir yıldan uzun vadeli hesaplarda ise %0 oranında vergi uygulaması yapılacaktır. Söz konusu tarihler arasında açılan hesaplarla ilgili olarak, tam mükellef kurumlar açısından geçerli olan uygulama aynı şekilde, gerek tam mükellef gerçek kişiler, gerek dar mükellef kurumlar ve gerekse de dar mükellef gerçek kişiler için aynı şekilde geçerli olacaktır.

Tablo 5 ; Mevduat Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
MEVDUAT FAİZLERİ	02.01.2013 tarihinden sonra açılan yada temdit edilen; A) TL bazındaki mevduatlar; - Vadesiz olan yada 6 aya kadar vadeli ve ihbarlı olan hesaplardan elde edilen faiz gelirlerinden % 15 - 1 yıl vadeli (1 yıl dahil) mevduat hesaplarından elde edilen gelirlerden % 12 - 1 yıldan uzun vadesi bulunan mevduat hesaplarından elde edilen faiz gelirlerinden ise % 10 oranında vergi alınır. B) Döviz bazındaki tevdiatlarda; - Vadesiz olan ya da vadeli olup 6 aya kadar ihbarlı hesaplar açısından; %18	02.01.2013 tarihinden sonra açılan yahut temdit edilen; A) TL bazında mevduatlar; - Vadesiz olan ve vadesiz ihbarlı olan yada 6 ay süreli (6 ay dahil) vadeli hesaplar açısından % 15, - 1 yıl süreli hesaplarda (1 yıl dahil) %12, - 1 yıldan fazla süresi bulunan mevduat hesapları açısından % 10 oranında vergi uygulanır. B) Döviz bazındaki hesaplarda; - Vadesiz ihbarlı olan ya da 6 ay kadar (6 ay dahil) vadesiz	02.01.2013 tarihinden sonra açılan yada temdit edilen; A) TL bazında mevduatlar; - Vadesiz olan ve ihbarlı olan hesaplarda 6 ay kadar (6 ay dahil) süreli bulunan hesaplar açısından %15, - 1 yıl süreli bulunan (1 yıl dahil) hesaplar için % 12 vergi uygulaması olacaktır. - 1 yıldan fazla süresi bulunan uzun süresi olan hesaplar ise % 10 oranında vergi uygulamasına tabidir. B) Döviz bazındaki hesaplar; - Vadesiz olan ve ihbarlı olan hesaplarda 6 ay	02.01.2013 tarihinden sonra açılan yada temdit edilen; A) TL bazında hesaplar; - Vadesiz ve ihbarlı olan hesaplar ile 6 aya kadar (6 ay dahil) süreli bulunan hesaplar açısından %15 - 1 yıl süreli bulunan (1 yıl dahil) hesaplar için % 12 vergi uygulaması olacaktır. - 1 yıldan fazla süresi bulunan hesaplar ise % 10 oranında vergi yetabı tutulacaktır. B) Döviz bazındaki hesaplar; - Vadesiz olan ve ihbarlı yada 6 ay kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplar açısından % 18

<p>- 1 yıla kadar olan hesaplarda (1 yıl dahil) %15,</p> <p>- 1 yıldan uzun vadesi bulunan mevduat hesaplarındaysa % 13 oranında vergi uygulanır</p> <p>- Faiz geliri kurum kazancına dahil edilir.</p> <p>- Ödenen vergi beyannameden hesaplanan kurumlar vergisinden indirilir..</p> <p>31.08.2018 ile 30.11.2018 ; tarihleri ortasında açılmış yada yenilenmiş;</p> <p>A) TL cinsinden mevduatlar;</p> <p>- Vadesiz ihbarlı şekildeki hesaplar ile 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplar açısından % 5</p> <p>- 1 yıla kadar süresi bulunan (1 yıl dahil) hesaplarda %3 oranında bir vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>- 1 yıldan çok süresi bulunan hesaplarda ise oran % 0 dır.</p> <p>B) Döviz bazındaki hesaplar:</p> <p>- Vadesiz olan ve ihbarlı ve ayrıca 6 aya kadar (6 ay dahil) vadesi bulunan hesaplar açısından % 20</p> <p>- 1 yıla kadar süresi bulunan (1 yıl dahil) hesaplar için % 16</p>	<p>bulunan hesaplar açısından %18,</p> <p>- 1 yıl süreli (1 yıl dahil) hesaplar açısından %15,</p> <p>- 1 yıldan fazla süresi olan mevduat hesapları açısından ise %10 uygulanacaktır..</p> <p>- Vergi son vergidir..</p> <p>- Beyan edilmeyecektir.</p> <p>31.08.2018 ile 30.11.2018 tarihleri arasında açılan veya vadesi yenilenen;</p> <p>A) TL bazında açılan hesaplar;</p> <p>- Vadesiz ya da ihbarlı olan hesaplar ile 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplar için % 5,</p> <p>- 1 seneye kadar vadeli (1 sene dahil) olan hesaplarda %3 oranında,</p> <p>- 1 seneden fazla vadesi bulunan hesaplar % 0 oranında vergiye tabi olacaktır.</p> <p>B) Döviz bazında açılan hesaplar;</p> <p>- Vadesiz ve ihbarlı yahut 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplar açısından % 20</p>	<p>süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %18</p> <p>- 1 yıl süreli (1 yıl dahil) hesaplar açısından %15 oranında vergi uygulanacaktır.</p> <p>- 1 yıldan fazla süresi bulunan hesaplar ise %13 oranında vergiye tabi olacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyan edilmeyecektir.</p> <p>31.08.2018 ile 30.11.2018 tarihleri arasında açılmış yahut temdit edilmiş bulunan;</p> <p>A) TL bazında açılan hesaplar;</p> <p>- Vadesiz ihbarlı yahut 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplar için % 5</p> <p>- 1 sene süreli (1 sene) dahil hesaplar için % 3 oranında vergi uygulanacaktır.</p> <p>- 1 seneden fazla süreli bulunan hesaplar açısından ise % 0 oranında vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>B) Döviz bazında açılan hesaplar;</p> <p>- Vadesiz ve ihbarlı olan hesaplarla 6 aya kadar süresi bulunan (6 ay dahil) hesaplar açısından için % 20 oranında,</p>	<p>- 1 yıla kadar vadesi bulunan (1 yıl dahil) hesaplar % 15 oranında vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>- 1 yıldan fazla süresi bulunan hesaplar ise % 13 vergiye tabi olacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir</p> <p>- Beyan edilmeyecektir.</p> <p>31.08.2018 ile 30.11.2018 tarihleri itibariyle açılan veya temdit edilen;</p> <p>A) TL bazında açılan hesaplar;</p> <p>- Vadesiz olup ihbarlı ya da 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil) hesaplar için % 5 oranında</p> <p>- 1 seneye kadar vadeli (1 sene dahil) hesaplar açısından % 3 oranında,</p> <p>- 1 seneden uzun vadeli hesaplar açısından ise % 0 oranında vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>B) Döviz cinsinden açılan hesaplar;</p> <p>- Vadesiz ve ihbarlı olan ve vadesi 6 aya kadar (6 ay dahil) olan hesaplar açısından % 20 oranında,</p>
---	--	--	---

	- 1 yıldan fazla süresi bulunan hesaplar ise % 13 oranında vergiye tabidirler.	- 1 seneye kadar vadeli (1 sene dahil) hesaplar için %16	- 1 seneye kadar (1 sene dahil) süreli hesaplar için %16 oranında	- 1 seneye kadar vadeli olan (1 sene dahil) hesaplarda % 16 oranında
	- Gelir kurum kazancına dahil edilir.	- 1 seneden uzun vadeli hesaplar da % 13 oranında vergiye tabidirler.	- 1 seneden uzun vadeli hesaplar açısından ise % 13 oranında vergi uygulanacaktır.	- 1 seneden uzun vadeli hesaplarda ise % 13 oranında vergi uygulaması olacaktır.
	- Vergi beyanname üzerinden hesaplanan vergiden indirilir.	- Ödenen vergi son vergi olacak ve ayrıca beyan edilmeyecektir.	- Vergi son vergi olacak ve beyan edilmeyecektir.	- Vergi son vergi olacaktır ve beyan edilmeyecektir.

Kaynak: Türkiye İş Bankası (*isbank.com.tr*)

Off- Shore mevduat faiz gelirlerinin ve yatırım fonu katılma belgelerinin vergilendirilmesinde ise uygulama şu biçimdedir.

Tam mükellef kurumların elde ettikleri Off-Shore mevduat faiz gelirleri, kurum kazancına dahil edilir ve yurt dışında ödenen vergiler mükerrer vergileme olmaması için mahsup edilir. Mevduat hesabının da yurt dışında açılmış olması nedeniyle stopaj uygulanmaz. Yurt dışında ödenmiş olan vergilerde Türkiye'de hesaplanacak olan kurumlar vergisinden indirileceklerdir.

Tam mükellef gerçek kişilerin yurt dışında açtıkları Off-Shore mevduat hesaplarında ise, elde edilen faiz gelirinin 2018 yılı için 1800 TL'yi aşması durumunda hepsi beyan edilir ve ayrıca yurt dışında ödenmiş bulunan vergilerde mahsup edilebilir.

Off-Shore mevduat faiz gelirlerinde dar mükellef kurumlar ve dar mükellef gerçek kişiler açısından ise şöyle bir uygulama söz konusudur.

Yurt dışında elde edilen mevduat faiz geliri beyan edilmeyecektir ve stopaja tabi olmayacaktır. Yatırım fonu katılma belgeleri açısından ise uygulama aşağıda izah edildiği şekilde olacaktır.

Tam mükellef kurumların aldıkları yatırım fonu katılma belgelerinden elde ettikleri gelirler için, sermaye şirketi olan şirketlerin elde ettikleri gelirlerde %0, diğer kurumsal yatırımcıların elde edecekleri gelirlerde ise, %10 vergi uygulaması yapılacaktır. Hisse senedi yoğun olan yatırım fonlarının katılma belgelerinde elde edilen gelirlerde stopaj uygulaması olmayacaktır.

Yatırım fonu katılma belgelerinde dar mükellef kurumlar açısından, sermaye şirketleri tarafından elde edilen gelirlere stopaj uygulanmayacak, diğer kurumsal yatırımcıların elde ettikleri kazançlardan ise %10 oranında vergi alınacaktır.

Tablo 6 Off-Shore Mevduat Faiz Gelirlerinin ve Yatırım Fonu Katılma Belgelerinin Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
OFF-SHORE MEVDUAT FAİZGELİRİ	<p>- Şirket gelirine eklenebilecektir. Ülke dışında ödenen vergi indirilebilecektir.</p> <p>- Mevduat hesabının yurtdışında açılmış olması nedeniyle vergileme olmayacaktır.</p> <p>- Ülke dışında ödenen stopajlar ülkemizde hesaplanan kurumlar vergisinden indirilebilecektir.</p>	<p>- Mevduat faiz gelirinin 2018 senesi için 1800 TL'lik barajı geçmesi halinde bütünü beyan edilmesi gerekecektir. Ülke dışında ödenmiş olan stopajlar indirilebilecektir.</p> <p>- Mevduat hesabı yurtdışında açılmış olduğundan vergi uygulaması olmayacaktır.</p> <p>- Ülke dışında ödenen vergiler ülkemizde hesaplanacak gelir vergisinden indirilecektir..(*****)</p>	<p>- Beyanname verilmez. Vergi uygulaması yoktur.</p>	<p>- Beyanname verilmez. Vergi uygulaması yoktur.</p>

<p>YATIRIM FONU KATILMA BELGESİ ve BORSA YATIRIM FONU KATILMA BELGESİ ALIM SATIM KAZANCI</p>	<p>- Sermaye şirketi şeklindeki firmaların elde ettikleri gelirler % 0, diğer tüzel kişi yatırımcıların bu işlemlerden elde edecekleri kazançlar ise % 10 vergiye tabi olacaktır.</p> <p>- Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonu ve borsa yatırım fonu şeklindeki finansal ürünlerden elde edilen gelirlerden % 0 oranında vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>- Devamlı olarak portföyünün asgari % 51 lik kısmı Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetlerinden oluşan fonların, 1 seneden çok elde tutulmuş olanlarından elde edilecek gelirler vergiye tabi olmayacaktır.</p> <p>- Bu enstrümanlardan elde edilen kazançlar firmanın kazancına eklenecektir.</p> <p>- Ödenecek olan vergi , beyanname üzerinden tarh edilecek olan kurumlar vergisinden indirilecektir.</p>	<p>- % 10 oranında vergi uygulanacaktır.</p> <p>- Hisse senedi ağırlıklı oluşturulan yatırım fonlarından ve borsa yatırım fonu şeklindeki fonlardan elde edilecek gelirler vergiye tabi olmayacaklardır.</p> <p>- Vergi son vergi olacaktır.</p> <p>- Beyan uygulaması yoktur.</p> <p>- Devamlı olarak portföyünün asgari % 51 lik kısmı Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetlerinden oluşan fonların, 1 seneden uzun süreyle elde tutulmuş olanlarından elde edilecek gelirler vergiye tabi olmayacaklardır.</p>	<p>- Sermaye şirketi şeklindeki firmaların bu finansal ürünlerden elde ettikleri gelirler % 0, diğer tüzel kişi yatırımcıların elde ettikleri kazançlar ise % 10 vergiye tabi olacaktır.</p> <p>-Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonu ve borsa yatırım fonu şeklindeki finansal ürünlerden elde edilen gelirlerden % 0 oranında vergi uygulaması olmayacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyan uygulaması olmayacaktır.</p> <p>- Devamlı olarak portföyünün asgari % 51 lik kısmı Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetlerinden oluşan fonların, 1 seneden uzun süreyle elde tutulmuş olanlarından elde edilecek gelirler vergiye tabi olmayacaktır.</p> <p>- Devamlı olarak portföyünün asgari % 51 lik kısmı Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetlerinden oluşan fonların, 1 yıldan uzun süreyle elde tutulmuş olanlarından elde edilecek kazançlar vergiye tabi olmayacaklardır.</p>	<p>- Vergi oranı %10 olarak tesbit edilmiştir.</p> <p>-Hisse senedi ağırlıklı oluşturulan yatırım fonları ile borsa yatırım fonu şeklinde oluşturulan fonlardan elde edilecek kazançlarda %0 oranında vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyan uygulaması olmayacaktır.</p> <p>- Devamlı olarak portföyünün asgari %51 lik kısmı Borsa İstanbul da işlem gören hisse senetlerinden oluşan fonların 1 seneden uzun süreyle elde tutulmuş olanlarından elde edilecek gelirler vergiye tabi olmayacaktır.</p>
--	--	--	---	---

Kaynak: Tekfenbank (tekfenbank.com.tr)

Yatırım fonu katılma belgesi ve Borsa yatırım fonu katılma belgesi kar payı kazançlarının vergilendirilmesinde, Tam mükellef kurumlar açısından uygulama şöyledir; sermaye şirketi şeklindeki kurumların elde ettikleri gelirlerde stopaj uygulaması yoktur, diğer kurumsal yatırımcıların elde ettikleri katılma belgesi kar payı kazançlarında ise, %10 stopaj uygulaması yapılmaktadır.

Tam mükellef gerçek kişiler açısından ise, %10 stopaj uygulaması vardır, hisse senedi yoğun yatırım fonu katılma belgelerinde ve borsa yatırım fonu katılma belgelerinden elde edilen kazançlarda vergi uygulaması olmayacaktır.

Dar mükellef kurumlarda ise, aynı şekilde sermaye şirketi olan yatırımcıların elde ettikleri gelirler için % 0, diğer kurumsal yatırımcıların elde ettikleri yatırım fonu katılma belgesi kar payı kazançlarında ise %10 stopaj uygulaması olacaktır.

Dar mükellef olan gerçek kişiler açısından olan uygulama ise, elde edilecek gelirlere vergi oranı %10 olarak belirlenmiştir. Pay senedi yoğun yatırım fonu katılma belgelerinden ve borsa yatırım fonu katılma belgelerinden elde edilen kazançlardan ise vergi alınmayacaktır. Ayrıca tam mükellef kurumlarda yatırım fonu ve borsa yatırım fonu katılma belgelerinden elde edilen kazançlar kurum kazancına dahil edilirler ve burada ödenen vergi beyanname üzerinden tarh edilecek kurumlar vergisinden indirilecektir.

Gerek tam mükellef gerçek kişilerde, gerek dar mükellef kurumlarda ve gerekse de dar mükellef gerçek kişilerde uygulanan stopaj nihai vergi olacaktır, ve ayrıca beyan edilmeyecektir.

Tablo 7 Yatırım Fonu Katılma Belgesi ve Borsa Yatırım Fonu Katılma Belgesi Kar Payı Kazancının Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ**
YATIRIM FONU KATILMA BELGESİ VE BORSALARA YATIRIM FONLARINDAN ELDE EDİLEN KAZANÇLAR.	Bu entrümanlarda sermaye şirketlerinin elde ettikleri kazançları açısından %0, öteki kurumsal firmaların elde ettikleri gelirleri açısından % 10 vergi uygulaması vardır. - Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonları belgeleri ve Borsa İstanbul yatırım fonları belgelerinden elde edilecek gelirler stopaj uygulamasına tabi değildir. - İlgili kurum kazancına eklenecektir. - Ödenecek olan vergi beyanname üzerinden tarh edilecek kurumlar vergisinden indirilecektir.	- % 10 vergi vardır. - Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonları belgeleri ve Borsa İstanbul yatırım fonları belgelerinden elde edilecek gelirler stopaj uygulamasına dahil değildir. - Vergi son vergidir. - Beyanname verilmeyecektir.	- Bu üründe sermaye şirketlerinin elde ettikleri kazançları % 0, diğer kurumsal firmaların elde ettikleri gelirler ise % 10 oranında vergi uygulamasına tabi olacaktır. -Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonları belgeleri ile Borsa İstanbul yatırım fonları belgelerinden elde edilen gelirler stopaj uygulamasına tabi değildir. - Vergi son vergidir. - Beyanname verilmeyecektir.	Vergi oranı % 10 dur. -Hisse senedi ağırlıklı yatırım fonları belgeleri ile Borsa İstanbul yatırım fonları belgelerinden elde edilecek gelirler stopaj uygulamasına tabi değildir. - Vergi son vergidir. - Beyanname verilmeyecektir.

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB)

Yatırım fonu katılma belgeleri ve borsa yatırım fonu katılma belgelerinden, elde edilen gelirler vergilendirilirken dikkat çeken husus, sermaye şirketleri tarafından elde edilen kazançlarda, %0 diğer kurumsal yatırımcı kazançlarında ise %10 oranında stopaj uygulamasının bulunmasıdır.

Özel sektör borçlanma araçlarından elde edilen kazançların vergilendirilme prosedürü ise şu şekildedir; Tahvil, Varlığa Dayalı Menkul Kıymet (VDMK), Finansman Bonusu faiz gelirlerinde 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilenlerde;

Tam mükellef kurumlarda ihraç edilerek ülkemizde satılan tahviller açısından, söz konusu tahvillerden elde edilen faiz kazançlarında, sermaye şirketleri için %0, diğer kurumsal yatırımcılarda ise %10'luk vergi uygulaması vardır.

Tam mükellef gerçek kişilerde ise, Türkiye'de satılan tahvillerden elde edilen faiz gelirleri % 10 oranında stopaja tabidir, burada stopaj nihai vergidir ve beyan edilmez.

Dar mükellef kurumların özel sektör borçlanma araçlarından elde ettikleri kazançlarda, özel sektör tahvillerinden elde edilen faiz gelirlerinde sermaye şirketleri için %0 diğer kurumsal yatırımcılar için %10'luk stopaj uygulaması vardır.

Son olarak dar mükellef gerçek kişilerin özel sektör borçlanma araçlarından elde ettikleri kazançlar açısından ise, Türkiye'de satılan tahvillerde vergi oranı % 10 dur ve bu vergi nihai vergidir ve ayrıca beyan edilmeyecektir.

Tahvil, Finansman Bonosu ve Varlığa Dayalı Menkul Kıymet (VDMK) gibi özel sektör borçlanma araçlarının ihraç edilerek yurt dışında satılması durumunda ise, Tam mükellef kurumlardaki vergi uygulaması; vadesi 1 yıla kadar olan tahvillerden elde edilecek kazançlardan %10, vadesi 1 yıldan (1 yıl dahil) 3 yıla kadar olan borçlanma araçlarından elde edilecek faizlerden %7, vadesi 3 yıl ile (3 yıl dahil) 5 yıl arası olanlardan %3, vadesi 5 yıl (5 yıl dahil) ile 5 yıldan uzun olan özel sektör borçlanma araçlarından elde edilecek kazançlardan ise vergi alınmaz.

Tam mükellef gerçek kişiler açısından ise, vadesi 1 yıla kadar olan tahvil ve öteki borçlanma araçlarından % 10, vadesi 1 yıldan (1 yıl dahil) 3 yıla kadar olanlardan elde edilecek faiz gelirlerinden %7, vadesi 3 yıl ile (3 yıl dahil) 5 yıl arasında olan borçlanma araçlarından elde edilecek gelirlerden %3, vadesi 5 yıl (5 yıl dahil) ile 5 yıldan daha uzun olan borçlanma araçlarından elde edilecek kazançlarda ise % 0 stopaj uygulaması yapılır.

Dar mükellef kurumların özel sektör borçlanma araçlarından elde ettikleri kazançların vergileme prosedürü ise şu biçimdedir; İhraç edilerek yurt dışında satılan ve vadesi 1 yıla kadar olan borçlanma araçlarında vergi oranı %10, vadesi 1 yıldan (1 yıl dahil) 3 yıla kadar olanlarda %7, vadesi 3 yıl ile (3 yıl dahil) 5 yıl arasında olan borçlanma araçlarından elde edilen gelirlerden % 3 ve vadesi 5 yıl ve daha uzun süreli borçlanma araçlarından ise % 0 oranında stopaj kesintisi yapılır.

Dar mükellef gerçek kişilerin, yurt dışında satılan özel sektör borçlanma araçlarından elde ettikleri kazançların vergilemesi ise; vadesi 1 yıla kadar olan borçlanma araçlarında % 10, vadesi 1 yıldan (1 yıl dahil) 3 yıla kadar olan borçlanma araçları için %

7, vadeleri 3 yıl dan (3 yıl dahil) 5 yıla kadar olanlarda % 3 ve vadesi 5 yıl ve daha uzun olan borçlanma araçlarında ise % 0 stopaj uygulaması şeklindedir.

Tüm mükellef gruplarında stopaj faiz ödemesi yapacak ihraççı kurum tarafından yapılarak kamu hesaplarına intikal ettirilecektir.

Tam mükellef kurumlarda ödenen stopaj beyan edilen kurumlar vergisi matrahı üzerinden hesaplanacak olan kurumlar vergisinden mahsup edilebilecektir. Son olarak tam mükellef gerçek kişilerin elde ettikleri özel sektör borçlanma araçları kazançları açısından, anapara kur farkı gelir sayılmaz ve enflasyon indirimi uygulanmaz.

Tablo 8 Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARI (TAHVİL, VDMK, FİNANSMAN BONOSU DAHİL) FAİZ GELİRİ (1.1.2006 tarihinden sonra ihraç edilen)	A) Çıkarılarak ülkemizde satılan tahviller, - Bu finansal-ürünlerden kazanılan faiz gelirleri, sermaye şirketleri açısından % 0, öteki firmalar açısından ise % 10 vergi uygulamasına tabidir.	A) Çıkarılarak ülkemizde satışa sunulan tahviller, - % 10 luk vergi uygulaması vardır. - Vergi son vergidir. - Beyanname verilmeyecektir.	A) Çıkarılarak ülkemizde satışa sunulan tahviller, - Bu finansal-ürünlerden kazanılan faiz gelirleri, sermaye şirketleri açısından % 0, öteki firmalar açısından ise % 10 vergi uygulamasına tabidir.	A) Çıkarılarak ülkemizde satışa sunulan tahviller; - Genel vergi oranı % 10 dur.. - Vergi son vergidir. - Beyanname verilmeyecektir.
	B) Çıkarılarak ülke dışında satılan tahviller, -Tam mükellef şirketlerin çıkararak ülke dışında satışa sundukları tahvillerin süresi 1 seneye kadar olanlardan elde edilen gelirlerden %10, süresi 1 seneden (1 sene dahil) 3 seneye kadar olanlardan elde edilen kazançlardan %7,süresi 3 seneden (3 sene dahil) 5 seneye kadar olanlardan	B) Çıkarılarak ülke dışında satılan tahviller, -Tam mükellef şirketlerin çıkararak ülke dışında satışa sundukları tahvillerin süresi 1 seneye kadar olanlardan elde ettikleri gelirlerden % 10, 1 seneden (1 sene dahil) 3 seneye kadar olanlardan elde edilen kazançlardan %7, 3 seneden (3 sene dahil) 5 seneye kadar olanlardan % 3, süresi 5 sene	B) Çıkarılarak ülke dışında satılan tahviller, -Tam mükellef şirketlerin çıkararak ülke dışında satışa sundukları tahvillerin süresi 1 seneye kadar olanlardan elde ettikleri gelirlerden % 10, 1 seneden (1 sene dahil) 3 seneye kadar olanlardan elde edilen kazançlardan %7, 3 seneden (3 sene dahil) 5 seneye kadar olanlardan % 3, süresi 5 sene	B) Çıkarılarak ülke dışında satılan tahviller, - Vergi son vergidir. - Beyanname düzenlenmeyecektir. B) Çıkarılarak ülke dışında satılan tahviller. -Dar mükellef şirketlerin çıkararak ülke dışında satışa sundukları tahvillerin, süresi 1 seneye kadar olanlardan elde ettikleri gelirlerden % 10, 1 seneden (1 sene dahil) 3 seneye kadar olanlardan elde ettikleri kazançlardan %7 ,3 seneden (3 sene dahil) 5 seneye kadar süresi 3 bulunanlardan % 3 , süresi 5 sene (5 sene dahil) ve daha

	%3,süresi 5 sene (5 sene dahil) ve daha uzun olanlardan elde edilen kazançlardan %0 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.	(5 sene dahil) ve daha uzun olanlardan elde edilen kazançlardan % 0 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.	edilecek kazançlardan % 7, 3 seneden (3 sene dahil) 5 seneye kadar olanlardan % 3, süresi 5 sene (5 sene dahil) ve daha uzun olan finansal ürünlerde ise % 0 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.	uzun olan ürünlerden sağlanan gelirlerden ise % 0 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.
	- Burda vergi kesintisi faiz ödeyen ihraççı firma eliyle yapılmaktadır.	- Burda vergi kesintisi faiz ödeyen ihraççı firma eliyle yapılmaktadır.	- Vergi kesintisi faiz ödeyen ihraççı firma eliyle yapılacaktır.	- Vergi son vergidir.
	-Kazanç firmaya eklenecektir.	-Anaparanın kur farklılıkları kazanç olarak kabul edilmez.	-ihraççı firma eliyle yapılacaktır.	- Beyanname düzenlenmeyecektir.
	- Ödenenecek olan vergi beyanname üstünden tarh edilen kurumlar vergisinden indirilecektir.	-Enflasyondan dolayı indirim yapılmaz.	- Vergi son vergidir.	- Beyanname düzenlenmeyecektir.
		- Kazanılan gelirin öteki finansal enstrümanlardan elde edilen gelirlerle birlikte toplamı 2018 yılı için 34.000 TL lik baremi aşarsa aşan kısmı için beyanname doldurulacaktır.		

Kaynak : Türkiye İş Bankası (isbank.com.tr)

Özel sektör borçlanma araçlarının alım satımından elde edilen kazançların mükellef grupları itibarıyla vergilendirilmesi şu şekildedir; Tam mükellef kurumların söz konusu borçlanma araçlarını alım satımlarından elde ettikleri kazançlar, sermaye şirketleri açısından % 0, öteki kurumsal yatırımcılar açısından % 10 vergiye tabi olmaktadır.

Tam mükellef gerçek kişilerin Türkiye'de satılan tahvillerden elde ettikleri kazançlardan % 10 oranında vergi alınır. Burada söz konusu vergi nihai vergidir ve ayrıca beyan edilmez.

Dar mükellef kurumların özel sektör borçlanma araçlarını alım satımlarından elde ettikleri kazançlar ise, sermaye şirketleri açısından % 0, öteki kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 oranında vergiye tabidir. Dar mükellef gerçek kişilerin özel sektör

borçlanma araçlarını alıp satmalarından elde ettikleri kazançlar ise, % 10 oranında vergiye tabidir. Bu vergi nihai vergidir ve beyan edilmez.

Tablo 9 Özel Sektör Borçlanma Araçlarının Alım Satım Kazançlarının Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
ÖZEL SEKTÖR BORÇLANMA ARAÇLARI ALIM SATIM KAZANCI (1.1.2006 tarihinden sonra ihraç edilen)	<p>A)Türkiye içine satılan tahviller,</p> <p>- Bu finansal ürünlerden elde edilecek alım satım kazançlarından, sermaye şirketi yatırımcılar açısından % 0, diğer firmalar açısından ise % 10 vergi uygulanacaktır.</p> <p>- Alım satım kazançları vergiye tabidir.</p> <p>- Ödenecek vergi tarh edilecek olan kurumlar vergisinden indirilebilecektir.</p> <p>B) Yurtdışına ihraç edilen tahviller;</p> <p>-Vergi uygulaması yoktur.</p> <p>- Sadece kurumlar vergisi uygulanacaktır.</p>	<p>A)Türkiye içine satılan tahviller,</p> <p>- % 10 vergi uygulaması vardır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p> <p>B) Yurtdışına ihraç edilen tahviller,</p> <p>- Öteki alım satım gelirleriyle beraber toplanarak beyan edilecektir.</p> <p>- Söz konusu gelirler TL olarak hesaplanacaktır.</p> <p>- Finansal ürünü alış bedeli, satıldığı ay dahil olmamak üzere, ÜFE oranı % 10 ve daha üstünde olursa, enflasyona endekslenerek işlem yapılacaktır.</p>	<p>A)Türkiye içine satılan tahviller,</p> <p>- Bu finansal ürünlerden elde edilecek alım satım kazançlarından, sermaye şirketi yatırımcılar açısından % 0, diğer firmalar açısından ise % 10 vergi uygulanacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p> <p>B) Yurtdışına ihraç edilen tahviller,</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p> <p>B) Yurtdışına ihraç edilen tahviller,</p> <p>- Vergi uygulaması yoktur.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p>	<p>A)Türkiye içine satılan tahviller,</p> <p>- % 10 vergi uygulaması vardır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p> <p>B) Yurtdışına ihraç edilen tahviller,</p> <p>- Vergi uygulaması yoktur.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p>

	- VİOP (Vadeli işlem ve opsiyon piyasası) çerçevesinde yapılacak finansal işlemlerden elde edilecek gelirler için %10 vergi uygulaması olacaktır.	- VİOP (Vadeli işlem opsiyon piyasası) çerçevesinde yapılacak finansal işlemlerden elde edilecek gelirler için %10 vergi uygulaması olacaktır.	- VİOP (Vadeli işlem opsiyon borsası) çerçevesinde yapılacak finansal işlemlerden, elde edilecek gelirler için %10 vergi uygulaması olacaktır.	- VİOP (Vadeli işlem opsiyon piyasası) çerçevesinde yapılacak finansal işlemlerden elde edilecek olan gelirlerden % 10 oranında vergi alınacaktır.
BORSA İSTANBUL VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI ANLAŞMALARI GELİRLERİ	<p>- Hisse senedi ve hisse senetlerine bağlı şekilde yapılan, vadeli işlem ve opsiyon anlaşmalarından elde edilecek kazançlarda vergi oranı % 0 olacaktır.</p> <p>-Bu işleme konu olan anlaşmalar için verilen teminat bedellerinden elde edilecek nema gelirleri %15 oranında vergiye tabi olacaktır.</p> <p>- Gelir ilgili kurumun kazancına eklenecektir.</p> <p>-Bu işleme konu olan anlaşmalar için verilen teminat bedellerinden elde edilen nema gelirleri, % 15 oranında vergi uygulamasına tabi olacaktır.</p> <p>- Ödenecek olan vergi, beyanname üstünden tarh edilecek kurumlar vergisinden düşülebilecektir.</p>	<p>- Hisse senedi ve hisse senetlerine bağlı şekilde yapılan, vadeli işlem ve opsiyon anlaşmalarından elde edilecek kazançlarda vergi oranı % 0 olacaktır.</p> <p>-Bu işleme konu olan anlaşmalar için verilen teminat bedellerinden elde edilecek nema gelirleri %15 oranında vergiye tabi olacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>-Beyanname verilmeyecektir.</p>	<p>- Hisse senedi ve hisse senetlerine bağlı şekilde yapılan, vadeli işlem ve opsiyon anlaşmaları açısından tüm mükellef grupları için % 0 vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>- Bu işleme konu olan anlaşmalar için verilen teminat bedellerinden elde edilecek nema gelirleri % 15 oranında vergiye tabi olacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>-Beyanname düzenlenmez.</p>	<p>- Hisse senetleri yada hisse senetlerine bağlı şekilde yapılan vadeli işlem ve opsiyon anlaşmalarından elde edilecek gelirlerden % 0 oranında vergi alınacaktır.</p> <p>- Bu işleme konu olan anlaşmalar için verilen teminat bedellerinden elde edilecek olan nema gelirlerinden % 15 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>-Beyanname düzenlenmeyecektir.</p>

Kaynak: Tekfenbank (*tekfenbank.com.tr*)

Kira Sertifikası faiz gelirlerinin vergilendirilmesi şu şekildedir;

Çıkarılarak Türkiye'de satılan kira sertifikalarından elde edilecek kazançlar, sermaye şirketleri açısından % 0 diğer kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 oranında vergiye tabidir. Bu uygulama tam mükellef kurumlar açısından yürürlüktedir.

Tam mükellef gerçek kişilerin ülkemizde satılan kira sertifikalarından elde ettikleri kazançlarda ise, % 10 oranında stopaj uygulaması vardır, altına dayalı kira sertifikasında ise bu oran % 0'dır.

Dar mükellef kurumlar açısından uygulama; sermaye şirketi dar mükelleflerin elde ettikleri kira sertifikası kazançlarından %0, diğer kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 indedir. Dar mükellef gerçek kişiler açısından ise stopaj oranı % 10 dur ancak altına dayalı olarak çıkarılan kira sertifikalarında % 0'dır.

İhraç dilerek yurt dışında satılan kira sertifikalarındaki uygulama ise, vadesi 1 yıla kadar olanlardan % 10, 1 yıldan (1 yıl dahil) 3 yıla kadar olanlardan % 7, 3 yıldan (3 yıl dahil) 5 yıla kadar olanlardan % 3, 5 yıl ve daha uzun süreli kira sertifikalarından elde edilecek faiz gelirlerinde ise % 0 şeklindedir.

Tüm mükellef gruplarında söz konusu stopaj kesintisi, faiz ödemesini yapacak olan ihraççı kurum tarafından yapılarak kamu hesaplarına intikal ettirilecektir. Tam mükellef kurumların kira sertifikası kazançlarından dolayı ödedikleri stopaj beyanname üzerinden hesaplanacak olan kurumlar vergisi tutarından mahsup edilecektir.

Tablo 10 Kira Sertifikası Faiz Gelirlerinin Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
KİRA SERTİFİKASI FAİZ GELİRLERİ	<p>A) Çıkarılarak ülkemizde satılan kira sertifikaları,</p> <p>- Bu finansal üründen kazanılan faiz gelirleri, sermaye şirketi olan yatırımcılar açısından % 0 , başka kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 oranında vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>- Altına endeksli olarak çıkarılan sertifikalar ise % 0 oranında vergi uygulamasına tabidirler.</p>	<p>A) Çıkarılarak ülkemizde satılan kira sertifikaları.</p> <p>- % 10 vergi uygulaması vardır.</p> <p>Altına endeksli olarak çıkarılan sertifikalar % 0 vergi uygulamasına tabidirler.</p> <p>B) Çıkarılarak ülke dışında satılan sertifikalar;</p> <p>-Tam mükellef olan bireysel yatırımcılarca ihraç edilip ülke dışından satılan sertifikalardan, süresi 1 seneye</p>	<p>A) Çıkarılarak ülkemizde satılan kira sertifikaları;</p> <p>- Bu finansal üründen kazanılan faiz gelirleri, sermaye şirketi olan yatırımcılar açısından % 0, başka kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>- Altına endeksli olarak çıkarılan sertifikalar ise % 0 oranında vergi uygulamasına tabidirler.</p>	<p>A) Çıkarılarak ülkemizde satılan kira sertifikaları,</p> <p>- Vergi oranı % 10 dur.</p> <p>Altına endeksli olarak çıkarılan sertifikalar % 0 vergi uygulamasına tabidirler.</p> <p>B) Çıkarılarak ülke dışında satılan sertifikalar;</p> <p>-Tam mükellef olan kurumsal yatırımcılarca ihraç edilip ülke dışında satılan sertifikalardan elde edilen kazançlardan,</p>

<p>B) Çıkarılarak ülken dışında satılan sertifikalar;</p> <p>-Tam mükellef olan kurumsal yatırımcılarca ihraç edilip ülke dışında satılan sertifikalardan, süresi 1 seneye kadar olan ürünlerden elde edilecek kazançlardan % 10, süresi 1 sene (1 sene dahil) ile 3 sene arasında olanlardan % 7, süresi 3 sene (3 sene dahil) ile 5 sene arasında olanlardan % 3, süresi 5 sene (5 sene dahil) ve daha uzun olanlardan elde edilecek kazançlardan ise % 0 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.</p> <p>-Vergi kesintisi nema ödemesi yapacak olan ihraççı firma eliyle yapılacak ve kamu hesaplarına intikal ettirilecektir.</p> <p>- Firma gelirine eklenebilecektir.</p> <p>- Ödenen vergi beyanname üstünden tarh edilecek kurumlar vergisinden düşürülecektir.</p>	<p>kadar olanlardan elde edilecek nema gelirlerinden % 10, süresi 1 sene (1 sene dahil) ile 3 sene arasında olanlardan % 7, süresi 3 sene (3 sene dahil) ile 5 sene arasında olanlardan % 3, süresi 5 sene (5 sene dahil) ve daha uzun olanlardan elde edilecek kazançlardan ise % 0 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.</p> <p>-Enflasyon indirimi olmayacaktır.</p> <p>- Kazanılan nema gelirlerinin, vergi uygulanmış öteki menkul ve gayri menkul sermaye gelirlerinin bütünü 34.000 TL'lik beyan haddini geçmesi durumunda söz konusu gelirlerin hepsi beyan edilir.</p>	<p>B) Çıkarılarak ülke dışında satılan sertifikalar,</p> <p>-Tam mükellef olan kurumsal yatırımcılarca ihraç edilip ülke dışında satılan sertifikalardan süresi,1 seneye kadar olan sertifikalardan elde edilen nemalardan %10, süresi 1 sene (1 sene dahil) ile 3 sene arasında olanlardan % 7, süresi 3 sene (3 sene dahil) ile 5 sene arasında olanlardan % 3, süresi 5 sene (5 sene dahil) ve daha uzun olanlardan ise % 0 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.</p> <p>- Vergi kesintisi nema ödemesi yapacak olan ihraççı kurum eliyle yapılacaktır.</p> <p>- Vergi nihai vergidir.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p>	<p>süresi 1 yıla kadar olanlardan% 10 , 1 seneden (1 sene dahil) 3 seneye kadar olanlardan %7, süresi 3 seneden (3 sene dahil) 5 seneye kadar olanlardan%3, süresi 5 sene (5 sene dahil) ve daha uzun olanlardan ise % 0 oranında vergi kesintisi yapılır.</p> <p>Vergi kesintisi nema ödemesi yapacak olan ihraççı kurum eliyle yapılır.</p> <p>Vergi son vergidir.</p> <p>Beyanname verilmeyecektir.</p>
---	--	--	--

Kaynak : Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB)

Kira Sertifikası alım satım kazançlarının ve Tezgah Üstü Opsiyon Sözleşmelerinin vergilendirilmesi ise şu şekildedir; Türkiye' de satılan kira sertifikalarında ayrı ayrı mükellef grupları açısından prosedür şöyledir:

Tam mükellef kurumlarda kira sertifikalarından elde edilecek alım satım kazançları, sermaye şirketleri açısından % 0, öteki kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 oranında

vergiye tabidir. Tam mükellef gerçek kişilerde % 10 oranında vergi uygulanacak, söz konusu vergi nihai vergi olacak ve beyan edilmeyecektir.

Dar mükellef kurumlarda ise, kira sertifikası alım satım kazançlarından elde edilecek kazançlarda, sermaye şirketleri açısından % 0, diğer kurumsal yatırımcılar açısından ise % 10 oranında vergi kesintisi yapılacaktır. Bu kısımda son olarak söylenebilecek olan, kira sertifikaları altına dayalı ise tıpkı bizzat kira sertifikasının faiz gelirinden olduğu gibi, alım satım kazancından da herhangi bir vergi kesintisi yapılmayacağıdır.

Tablo 11 Kira Sertifikası Alım Satım Kazançlarının ve Tezgaah üstü Opsiyon Sözleşmelerinin Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
KİRA SERTİFİKASI ALIM SATIM GELİRLERİ	<p>A) İhraç edilerek ülkemizde satılan sertifikalar,</p> <p>- Bu finansal-üründen elde edilecek alım satım kazançları sermaye şirketi şeklindeki yatırımcılar açısından % 0 öteki yatırımcılar açısından ise % 10 vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>- Krumlar vergisi uygulanacaktır.</p> <p>- Ödenecek vergi tarh edilen kurumlar vergisinden indirilecektir.</p> <p>B)İhraç edilerek ülke dışında satılan sertifikalar.</p> <p>-Vergi uygulaması olmayacaktır.</p> <p>- Kurumlar vergisi uygulanacaktır.</p> <p>-Altına endeksli kira sertifikalarında</p>	<p>A)İhraç edilerek ülkemizde satılan sertifikalar;</p> <p>- % 10 oranında vergi uygulanacaktır.</p> <p>- Stopaj son vergidir.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p> <p>B)İhraç edilerek ülke dışında satılan sertifikalar;</p> <p>- Öteki alım satım gelirleriyle beraber beyan edilecektir.</p> <p>-Edinilme bedeli elden çıkarıldığı ay dahil olmayacak şekilde ÜFE artış oranının üzerinde olmak kaydıyla ÜFE oranında endeksleneyecektir..</p> <p>- Altına endeksli çıkarılan sertifikalarda vergi oranı % 0 dır.</p>	<p>A) İhraç edilerek ülkemizde satılan sertifikalar;</p> <p>- Bu finansal-üründen elde edilecek alım satım kazançları,sermaye şirketi şeklindeki yatırımcılar için % 0, öteki yatırımcılar açısından % 10 vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>- Vergi nihai vergidir.</p> <p>B)İhraç edilerek ülke dışında satılan sertifikalar;</p> <p>- Stopaj uygulaması yoktur.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p> <p>- Altına endeksli çıkarılan sertifikalarda vergi oranı % 0 dır.</p>	<p>A)İhraç edilerek ülkemizde satılan sertifikalar.</p> <p>- % 10 vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>- Vergi son vergidir.</p> <p>- Beyanname verilmeyecektir.</p> <p>B) İhraç edilerek ülke dışında satılan sertifikalar;</p> <p>- Vergi uygulaması yoktur.</p> <p>- Beyanname verilmez.</p> <p>- Altına endeksli çıkarılan sertifikalarda vergi oranı % 0 dır.</p>

	vergi oranı % 0 olacaktır.			
TEZGAH ÜSTÜ OPSİYON ANLAŞMALARI (DÖVİZ)	<p>- GVK nun geçici 67.maddesi hükmü gereğince vergi uygulaması yoktur.</p> <p>- Opsiyon anlaşmasının getirisi, opsiyon anlaşmasındaki hakkı devreden tarafça gelir kaydedilecektir. Söz konusu hakkı devralan taraf açısından ise, anlaşmanın getirisi ilgili dönemin sonunda gider olarak kaydedilecektir.</p> <p>- Opsiyonun işletildiği süreye kadar yapılan değerlemeler açısından, yapılacak reeskont işleminin firma geliriyle bağlantılandırılması gerekmektedir.</p> <p>- Opsiyon anlaşmasının herhangi bir teslim olmaksızın nakit anlaşmasıyla sonuçlanması durumunda, nakit anlaşması sonucunda kazanılacak gelirin ya da zararın ilgili kurum gelirin eklenmesi gerekir.</p> <p>- Opsiyon anlaşmasının teslim ile sonlanması durumunda, anlaşmadaki alma hakkını devreden tarafça anlaşmaya konu edilmiş varlığın getirilerini gelir olarak yansıtabilecektir.</p>	<p>- Döviz endeksli olarak yapılan opsiyon anlaşmalarından elde edilen kazançlar açısından % 10 vergi uygulaması vardır.</p> <p>- Ticari bir iş çerçevesinde olmazsa şayet vergi son vergidir.</p> <p>- Satın alma ya da satma hakkı kullanılarak kazanç edinilmesi halinde stopaj miktarı, anlaşmaya baz alınan değer piyasa değerine istinaden oluşacak değeri ile işlem bedeli arasındaki pozitif farktan, ödenecek opsiyon priminin indirilmesi suretiyle hesaplanacaktır.</p>	<p>A) Banka yahut başka finans kurumları olan yatırımcılar, Edindikleri gelirler GVK nun geçici 67. maddesi hükmüne vergi uygulamasına tabi olmayacaklardır.</p> <p>Hem opsiyon anlaşmasından hem de opsiyon gelirlerinden elde edilecek kazançlar ticari gelir sayılacak ve bu gelirlerden Kurumlar Vergisi Kanunu nun 30. maddesi gereğince ayrıca vergi kesintisi yapılmayacaktır.</p> <p>B) Banka yahut başka finans kurum olmayan yatırımcılar, Opsiyon anlaşmalarından kazanılan gelirler, sermaye şirketi kurumlar açısından % 0, öteki yatırımcılar açısından ise % 10 vergi uygulamasına tabi olacaklardır.</p> <p>Satma işlemi yahut satın alma işlemi sonucu kazanç elde edilmesi halinde stopaj matrahı, sözleşmeye esas olan rakam ile işlem bedeline göre oluşacak rakam arasındaki farktan, ödenecek opsiyon primi düşülerek hesaplanacaktır.</p>	<p>- Döviz endeksli olarak yapılan opsiyon anlaşmalarından elde edilen kazançlar açısından % 10 vergi uygulaması vardır.</p> <p>- Ticari bir iş çerçevesinde olmazsa şayet vergi son vergidir.</p> <p>- Satın alma yahut satma hakkı kullanılarak kazanç edinilmesi halinde stopaj miktarı anlaşmaya baz alınan değer piyasa değerine istinaden oluşacak değeri ile işlem bedeli arasındaki pozitif farktan ödenecek opsiyon priminin indirilmesi suretiyle hesaplanacaktır.</p> <p>-Çifte vergilendirmenin önlenmesi anlaşmalarının kuralları saklı olacaktır..</p>

	<p>-B) Satma opsiyonunda satma hakkını elde eden taraf alım yapan tarafça anlaşmaya mevzu teşkil eden değerlerin satma bedelini anlaşmaya konu teşkil eden opsiyon için ödenecek bedel anlaşma tutarına göre hesaplanacaktır.</p> <p>-Opsiyon anlaşmasının verdiği hakların kullanılmaması halinde ise anlaşmaya dayanılarak herhangi bir gelirin yada kaybın ortaya çıkması mümkün olmayacaktır.</p>		<p>-Vergi son vergidir.</p> <p>-Çifte vergilendirmenin önlenmesi anlaşmalarının maddeleri saklı olacaktır.</p>	
--	---	--	--	--

Kaynak : Türkiye İş Bankası (isbank.com.tr)

Kira sertifikalarından elde edilecek gelirler, gerek tam ve gerekse de dar mükellefler için, sermaye şirketlerinin elde ettiği gelirler %0, diğer kurumsal yatırımcıların elde ettiği gelirler % 10 oranında stopaja tabi tutulmak suretiyle vergilendirilir. Diğer kurumsal yatırımcılar, ödedikleri stopajı kurumlar vergisi matrahından düşebileceklerdir.

Tam Teminatlı Opsiyonun vergilendirilmesi mevzuatımızda şu şekilde yapılmaktadır. Söz konusu finansal enstrüman mevduat ve döviz üzerinden opsiyon işlemleri yapmak şeklinde olmaktadır. Söz konusu işlemlerden elde edilen mevduat faiz gelirleri, TL cinsinden mevduatlarda süresiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli hesaplarda % 15, 1 yıla kadar vadeli hesaplarda % 12, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda ise % 10 oranında stopaj uygulanır.

Döviz cinsinden tevdiat hesaplarından elde edilen kazançlarda ise, vadesiz ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar vadeli hesaplar için % 18, 1 yıla kadar olan hesaplarda % 15, bir yıldan uzun vadeli döviz tevdiat hesapları açısından ise, % 13 oranında stopaj uygulamasına tabidir. Tam mükellef kurumlar açısından söz konusu gelirler kurum kazancına dahil edilir, ödenen vergi beyanname üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilir.

Dar mükeller kurumlarda tam teminatlı opsiyonun vergilendirilmesi şu şekildedir, bu işlemlerden elde edilen mevduat faiz gelirleri, vadesi ve ihbarlı olan hesaplar ile 6 aya kadar vadeli bulunan hesaplardan elde edilecek gelirlerde vergi oranı % 15 tir. Bir yıla kadar vadeli hesaplarda vergi oranı % 12 olmaktadır, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda ise stopaj oranı % 10 dur.

Döviz cinsinden tevdiat hesaplarında ise; vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar vadeli hesaplarda % 18 stopaj uygulaması yapılacaktır. Bir yıla kadar olan hesaplarda (1 yıl dahil) % 15 lik vergi uygulaması olacaktır. 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda ise % 13 oranında bir vergileme söz konusu olacaktır. Burada söz konusu vergi nihai vergidir ve beyan edilmez. Bu işlemde elde edilen opsiyon gelirlerinin vergilendirilmesi ise tezgah üstü opsiyon sözleşmesindeki gibidir.

Dar mükellef gerçek kişilerde ise elde edilen mevduat faiz gelirlerinde TL cinsinden mevduatlarda vadesiz ihbarlı ve 6 aya kadar vadeli işlemler olması durumunda, % 15 vergi kesintisi yapılacaktır. Bir yıla kadar (1 yıl dahil) hesaplarda uygulanacak stopaj oranı % 12 dir. Bir yıldan uzun vadeli hesaplarda ise uygulanacak vergi oranı % 10 olacaktır.

Dar mükellef gerçek kişilerde döviz cinsinden mevduat hesaplarında ise; süresiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli hesaplarda % 18, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) hesaplarda % 15, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda % 13 oranında stopaj kesintisi yapılacaktır.

Söz konusu vergiler nihai vergiler olacaktır ve beyan edilmeyeceklerdir. Bu işlemlerden elde edilen opsiyon gelirlerinin vergilendirilmesi, tezgah üstü opsiyon sözleşmelerinin vergilendirilmesindeki esaslara tabidir.

Son olarak tam teminatlı opsiyonda, tam mükellef kurumlar açısından döviz cinsinden tevdiat hesaplarından elde edilen gelirler,süresiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli hesaplarda % 18, bir yıla kadar süreli hesaplarda % 15, bir yıldan uzun süreli hesaplarda ise % 13 oranında vergilemeye tabi olacaktır. Söz konusu işlemde elde edilen gelir kurum kazancına dahil edilecektir ve ayrıca ödenen stopaj beyan üzerine hesaplanacak kurumlar vergisi tutarından indirilebilecektir.

Tablo 12 Tam Teminatlı Opsiyonun Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
TAM TEMİNATLI OPSİYONUN VERGİLENDİRİLMESİ (DCD)	<p>- Tam teminatlı opsiyon işlemleri esasında mevduat ve döviz dayalı opsiyon işlemlerini ifade eder.</p> <p>- Bu işlemlerden kazanılan mevduat faiz getirileri,</p> <p>A) TL türünden olanlar,</p> <p>Vadesiz vade ihbarlı olan hesaplar ile 6 aya kadar olan (6 ay dahil) vadeli hesaplardan elde edilen kazançlardan % 15,1 seneye kadar vadeli hesaplarda (1 sene dahil) %12 lik ,1 seneden uzun vadeli hesaplar açısından ise %10 oranında vergi uygulaması vardır.</p> <p>B) Döviz türünden olan hesaplarda;</p> <p>Vadesiz ve ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplardan elde edilen gelirlerden %18, 1 seneye kadar vadeli hesaplardan (1 sene dahil) %15,1 seneden uzun vadeli hesaplardan elde edilen kazançlardan ise %13 oranında vergi alınacaktır.</p> <p>Kurum kazancına eklenebilecektir.</p> <p>Stopaj vergisi beyanname esas alınarak tarh</p>	<p>Tam teminatlı opsiyon işlemleri esasında mevduat yada döviz dayalı opsiyon işlemlerini ifade eder.</p> <p>Bu işlemlerden kazanılan mevduat faiz getirileri;</p> <p>A) TL türünden olan mevduatlar;</p> <p>Vadesiz ve ihbarlı olan hesaplar ile 6 ay dahil) vadeli hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %15,1 seneye kadar vadeli hesaplar açısından (1 sene dahil) %12,1 seneden uzun süreli hesaplar açısından % 10 oranında vergi uygulaması vardır.</p> <p>B) Döviz türünden olan hesaplarda;</p> <p>Vadesiz ve ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplardan elde edilen gelirlerden %18, 1 seneye kadar vadeli (1 sene dahil) hesaplardan % 15,1 seneden uzun vadeli hesaplardan elde edilen kazançlar açısından ise % 13 oranında vergi uygulaması olacaktır.</p> <p>Stopaj son vergidir.</p>	<p>Tam teminatlı opsiyon işlemleri esasında mevduat yada döviz dayalı opsiyon işlemlerini ifade eder.</p> <p>Bu işlemlerden elde edilen mevduat faiz getirileri,</p> <p>A) TL türünden olan mevduatlar.</p> <p>Vadesiz ve ihbarlı olan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplardan kazanılan getirilerden % 15,1 seneye kadar vadeli hesaplar (1 sene dahil) açısından %12,1 seneden uzun vadeli hesaplar açısından ise %10 oranında vergi uygulaması vardır.</p> <p>B) Döviz türünden olan hesaplarda;</p> <p>Vadesiz ve de ihbarlı hesaplarla 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplardan elde edilen gelirlerden %18, 1 seneye kadar vadeli hesaplardan (1 sene dahil) elde edilen kazançlardan % 15,1 seneden uzun vadeli hesaplar ise %13 vergi uygulamasına tabidir.</p> <p>Vergi son vergidir</p> <p>Beyanname uygulaması yoktur.</p>	<p>Tam teminatlı opsiyon işlemleri esasında mevduat yada döviz dayalı mevduat işlemlerini ifade eder</p> <p>Bu işlemlerden elde edilen mevduat faiz getirileri,</p> <p>A) TL türünden olan mevduatlar,</p> <p>1 seneye kadar vadeli hesaplarda (1 sene dahil) elde edilen kazançlardan % 12, 1 seneden uzun vadeli hesaplar açısından ise %10 vergi uygulaması vardır.</p> <p>B) Döviz türünden olan hesaplarda,</p> <p>Vadesiz ve de ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplardan kazanılan gelirlerden %18, 1 seneye kadar vadeli hesaplardan (1 sene dahil), elde edilen kazançlardan %15, 1 seneden uzun vadeli hesaplar açısından ise %13 oranında vergi uygulaması vardır.</p> <p>Stopaj son vergidir</p> <p>Beyanname uygulaması yoktur.</p> <p>Söz konusu işlemlerden elde edilen kazançlar, açısından vergileme rejimi yukarıda izah edilen, tezgah üstü</p>

edilecek vergiden indirilebilecektir. Söz konusu işlemlerden elde edilecek kazançlar açısından vergilendirilme yukarıda izah edilen tezgah üstü opsiyon sözleşmelerininki ile aynı uygulamaya tabidir.	olan Beyanname uygulaması olmayacaktır. Söz konusu işlemlerden kazanılan gelirlerin vergilendirilmesi rejimi, yukarıda bahsedilen tezgah üstü opsiyon sözleşmeleriyle aynıdır.	Söz konusu işlemlerden elde edilecek kazançlar açısından vergileme, yukarıda izah ettiğimiz tezgah üstü opsiyon işlemlerinin vergilendirilmesi ile aynı rejime tabidir.	opsiyon işlemlerinin vergileme rejimi gibidir.
--	--	---	--

Kaynak : Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB)

Tezgahüstü Forward İşlemleri ve Mevduata Dayalı Yapılandırılmış Swapların Vergilemesindeki uygulamada şu şekildedir. Tam mükellef kurumlar Gelir Vergisi Kanunu (GVK) nun geçici 67. maddesi uyarınca stopaja tabi değildir. Sözleşmenin vadesi gelene kadar dönem içinde yapılan reeskontların, kurumun kazancı ile ilişkilendirilmesi gerekir. Tam mükellef gerçek kişilerde ise dövize endeksli olarak yapılan forward işlemlerinde, işlemin kar edilerek sonuçlanması durumunda yabancı paranın piyasa fiyatına göre oluşacak değeri ile, kullanım fiyatına göre oluşacak değer arasındaki fark vergi matrahını oluşturacaktır. Dar mükellef kurumlar açısından ise banka ve benzeri finans kuruluşları gibi yatırımcılar, elde etmiş oldukları kazançlar GVK nun geçici 67. maddesi kapsamında vergiye tabi olmayacaktır.

Dar mükellef gerçek kişiler açısından ise; dövize bağlı olarak yapılan forward işlemlerinde işlemin karlı sonuçlanması halinde, dövizin piyasa fiyatı itibarıyla oluşan değeri ile, işlem yani kullanım fiyatına göre oluşacak değeri arasındaki pozitif fark verginin matrahını oluşturacaktır.

Mevduata Dayalı Yapılandırılmış Swap işlemleri esasında mevduat ve döviz üzerine yapılmış swap işlemlerinden oluşmaktadır. Bu finansal enstrümandan elde edilen faiz gelirleri, süresiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar süreli hesaplarda % 15, 1 yıla kadar vadeli hesaplarda % 12, 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda ise % 10 oranında vergi uygulanır.

Tablo 13 Tezgahestü Foward İşlemleri ve Mevduata Dayalı Yapılandırılmış Swapların Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEFLER KURUM	TAM MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEFLER** KURUM***	DAR MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİ***
TEZGAHÜSTÜ FORWARD İŞLEMLER	<p>Söz konusu işlemler Gelir Vergisi Kanununun ilgili hükümleri gereği ilgili işlemlerden elde edilen kazançlar vergiye tabi değildir.</p> <p>Süreye kadar yapılan o dönem içerisindeki değerlemelerin ve bu esnada ortaya çıkan artı değerlerin ilgili firmanın kazancına eklenmemesi gerekir. İlgili firma kazancına eklenecek olan karın ya da zararın süre sonunda belirlenmesi gereklidir. İlgili işlemin süresinden evvel neticelenmesi durumunda ,oluşacak kar yada zararın işlemin sonlandırılması tarihinde saptanması gerekir. Diğer taraftan ilgili anlaşmanın teslim neticelenmesi halinde oluşacak olan gelir ya da giderin teslim tarihinde saptanarak ilgili firmanın muhasebe kayıtlarına intikal ettirilmesi gerekecektir.</p>	<p>Döviz endeksli gerçekleştirilen söz konusu işlemlerde işlemin gelirlere sonuçlandırılması halinde, yabancı paranın piyasa değeri ile işlem ederi arasında oluşabilecek olumlu fark söz konusu vergi işleminin matrahını oluşturur. Bu işlemin kurallarından yararlandığı anda, sözleşmeye konu oluşturulan kıymetin, ilgili sözleşmenin piyasa ederi ile kullanım bedeli arasında ortaya çıkabilecek olumlu farktan %10 oranında vergi kesintisi yapılacaktır.</p> <p>Ticari bir işlem çerçevesinde yapılmadığı müddetçe, alınan vergi son vergidir.</p>	<p>A) Banka yahut öteki finansal kuruluş olam firmalar, Elde edilecek gelirler Gelir Vergisi Kanununun geçici 67. Hükümü uyarınca gelir vergisi uygulanmasına tabi değildirler. Bu işlemlerde gelirin karakteri ticaridir ve bu gelirlerden ayrıca Kurumlar Vergisi Kanununun 30. Hükümü uyarınca stopaj kesintisi yapılmayacaktır.</p> <p>B) Banka yahut benzeri finansal firma olmayan kurumlar, ilgili işlemlerden elde edilen gelirler sermaye şirketleri açısından %0 öteki kurumlar açısından ise %10 vergi uygulanmasına tabidirler.</p> <p>Stopaj son vergidir.</p> <p>Çifte vergilendirmenin engellenmesi sözleşmesi kuralları bakidir.</p>	<p>Döviz endeksli olarak yapılan söz konusu işlemlerde işlemin gelirlere sonuçlandırılması halinde, söz konusu anlaşmanın piyasa ederi ile işlem değeri arasında oluşabilecek olan pozitif farklılık, vergilendirme işleminin matrahını teşkil edecektir. Forward anlaşması hükümlerinden yararlandığı takdirde, söz konusu işlemin piyasa ederi ile kullanım bedeli arasında oluşabilecek olumlu değer vergi işleminin matrahını oluşturacaktır. Bu işlemin süresinde sonuçlandırılması durumunda %10 vergi uygulaması yapılacaktır.</p> <p>İlgili işlem ticari bir iş çerçevesinde olmadığı sürece vergi son vergi olacaktır.</p> <p>Çifte vergilendirmenin engellenmesi sözleşmesi kuralları bakidir.</p>
MEVDUATA DAYALI YAPILANDIRILMIŞ SWAP İŞLEMLERİ	<p>Mevduata endeksli bu işlemler esasında mevduat vede yabancı paraya dayalı swap işlemlerini ifade etmektedir.</p> <p>Mevduata endekslenmiş bu</p>	<p>Mevduata endeksli bu işlemler,esasında mevduat vede yabancı paraya dayalı swap işlemlerini ifade eder.</p> <p>Mevduata endekslenmiş bu</p>	<p>Mevduata endeksli işlemler esasında,mevduat vede yabancı paraya dayalı swap işlemlerini ifade eder.</p> <p>Mevduata endekslenmiş bu</p>	<p>Mevduata endeksli işlemler esasında mevduat vede yabancı paraya dayalı swap işlemlerini ifade eder.</p> <p>Mevduata endekslenmiş bu</p>

işlemlerden elde edilen faiz gelirleri, A) TL türünden hesaplarda, Vadesiz vede ihbarlı bulunanlar ile 6 aya kadar (6 ay dahil) süresi bulunan hesaplar açısından %15, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil) hesaplardan % 12, 1 seneden uzun süresi bulunan hesaplar açısından ise % 10 vergi uygulaması vardır.	işlemlerden elde edilen faiz gelirleri, A) TL türünden hesaplarda, Vadesiz vede ihbarlı bulunanlar ile 6 aya kadar (6 ay dahil) süresi bulunan hesaplar açısından % 15, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil) hesaplardan % 12, 1 seneden uzun süresi bulunan hesaplar açısından ise, % 10 vergi uygulaması vardır.	işlemlerden elde edilen faiz gelirleri, A TL türünden hesaplarda Vadesiz vede ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %15, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil) hesaplardan % 12, 1 seneden uzun süresi bulunan hesaplar açısından ise % 10 vergi uygulaması vardır.	işlemlerden elde edilen faiz gelirleri, A TL türünden hesaplarda, Vadesiz vede ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %15, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil) hesaplardan % 12, 1 seneden uzun süresi bulunan hesaplar açısından ise % 10 vergi uygulaması vardır.
B) Döviz türünden hesaplar; Vadesiz vede ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %18, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil) hesaplardan % 15, 1 seneden uzun süreli hesaplar açısından ise %13 oranında vergi uygulaması vardır.	B) Döviz cinsinden tevdiat hesapları; Vadesiz vede ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %18, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil) hesaplardan % 15, 1 seneden uzun süreli hesaplar açısından ise %13 vergi uygulaması vardır.	B) Döviz cinsinden tevdiat hesapları; Vadesiz vede ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %18, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil), hesaplardan % 15, 1 seneden uzun süreli hesaplar açısından ise %13 vergi uygulaması vardır.	B) Döviz cinsinden tevdiat hesapları; Vadesiz vede ihbarlı bulunan hesaplar ile 6 aya kadar süreli (6 ay dahil) hesaplar açısından %18, 1 seneye kadar süresi bulunan (1 sene dahil) hesaplardan % 15, 1 seneden uzun süreli hesaplar açısından ise % 13 vergi uygulaması vardır.
İlgili kazanç kurum gelirin eklenecektir.	İlgili kazanç kurum gelirin eklenecektir.	Bu işlemde vergi son vergidir.	Bu işlemde vergi son vergidir.
Ödenecek olan vergi verilen Kurumlar Vergisi Beyannamesi üzerinden indirilecektir.	Vergi son vergidir. Ayrıca beyanname verilmeyecektir.	Ayrıca beyanname verilmeyecektir.	Ayrıca beyanname verilmeyecektir.
		Banka yahut benzer finans kurumları GVK nun ilgili hükümleri gereği, vergiye tabidir.	Söz konusu işlemlerden elde edilen kazançlar %10 oranında vergiye tabidir.

Kaynak: Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB)

Off- Shore Future (Vadeli İşlem Sözleşmeleri) nin vergilendirilmesindeki esaslar şöyledir; Tam mükellef kurumlar bu işlemde vergiye tabi değildir. Söz konusu işlemde elde edilen gelirler kurum kazancına dahil edilir. Tam mükellef gerçek kişilerde ise bu finansal işlemde elde edilen kazançlar vergiye tabi değildir. Şayet varsa alım satım kazancı Türk lirası bazında hesaplanır. ÜFE artış oranının % 10 ve üzerinde olması şartıyla, elden çıkarıldığı ay sayılmayacak şekilde edinilme bedeli ÜFE artış oranına endekslenir. Dar mükellef kurumlarda söz konusu işlemlerden elde edilen kazançlar beyan edilmez, vergiye de tabi değildir aynı şekilde dar mükellef kişilerde de söz konusu işlemde elde edilen kazançlar beyan edilmez ve vergiye tabi değildir.

Future işlemlerinin itfa gelirleri ise ilgili kurumun kazancına dahil edilir. Yurt dışında söz konusu işlemle ilgili ödenen vergi varsa mahsup yapılabilir. Son olarak tam mükellef gerçek kişilerde elde edilen kazanç 2018 yılı için beyan sınırını aşması halinde tamamı beyan edilir, yurt dışında ödenen vergiler Türkiye' de hesaplanan gelir vergisinden indirilebilir.

Tablo 14 Off-Shore Future (Vadeli İşlem Sözleşmeleri) Vergilendirilmesi

ÜRÜNLER VE GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF KURUM	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ	DAR MÜKELLEF** KURUM***	DAR MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ***
OFF-SHORE FUTURE İŞLEMLERİ İLE HİSSE SENEDİ ALIM-SATIM KAZANÇLARI	Vergiye tabi değildir. Firma kazancına dahil edilir.	Vergiye tabi değildir. Alma satma kazancı TL olarak hesaplanır. Üretici fiyat endeksi % 10 ve fazla olmak kaydıyla satıldığı zaman hariç olmak üzere bu orana endekslenecektir. Alma satma giderleri alma satma gelirlerinden indirilecektir. Gelirin miktarı ne kadar olursa olsun beyan edilmelidir.	Beyanname uygulaması yoktur. Vergi uygulaması yoktur.	Beyanname uygulaması yoktur. Vergi uygulaması yoktur.
OFF-SHORE FUTURE İŞLEMLERİ İTFA GELİRLERİ İLE HİSSE SENEDİ KARPAYI KAZANÇLARI	Firma kazancına eklenir ve ülke dışında ödenmiş olan vergilerde ülkemizde ödenecek olan vergilerden indirilebilecektir.	Bu işlemlerden kazanılan gelirin 2018 yılı için hepsinin 1800 TL yi geçmesi halinde tamamı beyan olunacaktır.	Beyanname uygulaması yoktur. Vergi uygulaması yoktur.	Beyanname uygulaması yoktur. Vergi uygulaması yoktur.

		Ülke dışında ödenen vergi ve benzerleri ülkemizde tarh edilen vergiden indirilebilecektir.		
--	--	---	--	--

Kaynak : Tekfenbank A.Ş (*tekfenbank.com.tr*)

Bu belgede yer alan izahatlar söz konusu işlemlerin gelir vergisi ve kurumlar vergisi bakımından neticeleriyle alakalı yapılmışlardır. Bahse konu işlemlerle alakalı olarak indirekt vergiler de tatbik edilebilir.

Türk Ticaret Kanunu kurallarına uygun tesis etmiş olan anonim, limited ve hissesi paylara ayrılmış komandit şirketler ile benzeşik özellikteki yabancı firmalar sermaye şirkettir. Yatırım fonları ve şirketleri ile özellikle menkul kıymet ve öteki sermaye piyasası entrümanlarının kazançları ile değer artışı gelirleri kazanmak ve bunlara ilişkin haklardan faydalanmak hedefiyle, faaliyet gösteren dar mükellef olanlardan Sermaye Piyasası Kanununu uyarınca tesis edilen yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları ile aynı özellikte olduğu Maliye Bakanlığınca tesbit edilen firmalar da bahse konu uygulamanın içinde değerlendirilmiştir. Dar mükellef şeklindeki kurumlar için yapılan saptamalar, Türkiye'de şirketi yahut devamlı temsilci bulundurmayan dar mükellef olan kurumlar açısından uygulanabilecektir. Çifte Vergilendirmeyi Önleme Sözleşmesinin kuralları bakidir.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun ('SPK') nın borçlanma araçları genelgesinde, borçlanma araçlarının ihraç edenler eliyle çıkarılıp, halka arz yapılıp yahut halka arz yapılmayarak, satış işlemi bitirilmiş olup, söz konusu genelgeye göre ihraç edenlerin çıkaracakları borçlanma enstrümanlarını, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde kayıt altına aldirmaları gerekir. Bu çerçevede, ülke dışında çıkartılacak tahvillerin vergi ile alakalı neticelerine ilişkin yorum yaparken söz konusu finansal işlemler, tam mükellef kurumlar eliyle çıkartılmış ve SPK'dan onay alınarak MKK bünyesinde kayıt altına alınmış olan tahvillerin ülke dışına ihracı şeklinde değerlendirilmelidir.

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 31. hükmünün 1 bendi uyarınca, ecnebi ülkelerde kazanılarak ülkemiz nezdinde kurumların hesaplarına aktarılan kazançların, yerinde ödenmiş olan Kurumlar Vergisi ve benzeri vergilerin ülkemizde tekrarı olmayacaktır.

Ülkemizde söz konusu gelirler açısından hesaplanan vergiler, ilgili hüküm uyarınca ülkemizde hesaplanacak olan vergi ve benzerleri , hiçbir şekilde ülke dışında edinilecek gelirlere kanunumuzun 32.hükmü gereğince uygulanacak vergi oranının tatbik edilmesi suretiyle bulunacak rakamdan fazla olamayacaktır. Söz konusu çerçevede belirtilen

finansal işlemlerden elde edilen gelirler için yabancı memleketlerde ödenen vergilerin, oralarda yetkili mercilerden alınarak mahallinde bulunan Türk makamlarına devredilmeleri gerekir. Aksi takdirde o bölgelerde ülkemizin çıkarlarını korumakla mükellef bulunan mercilerin, onayladıkları ilgili belgeler açısından sorumlu olduklarını belirtmek gerekmektedir. Diğer uygulama olarak başka ülkelerde ödenmiş bulunan vergi ve benzeri unsurlar ülkemizde hesaplanacak olan vergilerden indirilemeyecektir.

Gelir Vergisi Kanununun 123.hükmü mucibince “Tam mükellefiyete tabi mükelleflerin ecnebi memleketlerde elde ettikleri gelir ve iratlardan orada ödedikleri vergiler, Türkiye’de hesap edilen Gelir Vergisi’nin yabancı ülkelerde elde edilen kazanç ve iratlara denk gelen kısmından indirilir.

Birinci fıkra gereğince indirilecek tutar Gelir Vergisi’nin yabancı ülkelerde elde edilen gelir ve iratlara denk gelen kısmından fazla olduğu takdirde, aradaki fark dikkate alınmaz.

Birinci fıkrada bulunan vergi indiriminin uygulanması için:

Yabancı ülkelerde ödenen vergilerin gelirden alınan kişisel bir vergi olması; yabancı ülkelerde vergi ödendiğinin ilgili makamlardan alınan ve yerindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yada orada ülkemiz çıkarlarını koruyan, memleketin aynı özellikteki temsilcileri tarafından onaylanan belgelerle ispatlanması.

Sermaye Piyasası Kurulu’nun (SPK) Borçlanma Araçları Genelgesinde ihraç, borçlanma enstrümanlarının ihraççılar tarafından çıkarılıp, halka arz yapılarak veya halka arz edilmeden, satılması olarak tanımlanmış olup, söz konusu genelgeye göre, ihraççıların ihraç edecekleri borçlanma enstrümanlarını Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde kaydettirmeleri gereklidir. Bu çerçevede, yurtdışında çıkarılan kira sertifikalarının vergisel neticelerine ilişkin değerlendirme yaparken mevzu bahis işlemler, tam mükellef kurum tarafından çıkarılmış ve SPK’dan onay alınarak MKK bünyesinde kayda alınmış olan kira sertifikalarının ülke dışında satışı olarak değerlendirilmektedir.

İşlemler neticesinde kazanılan gelirlerin, Gelir Vergisi Kanununun 7. Hükmü gereğince Türkiye’de kazanılmamış olduğu kabul edilmiştir.

Sermaye şirketleri (anonim, limited ve eshamlı komandit şirketler) açısından bu oran %0 olarak uygulanacaktır.

Bu işlem sonucunda vergi kesintisi kar dağıtacak kurum eliyle yapılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Türkiye Ekonomisinde Toplam Tasarrufların Durumu Önemi Arttırılabilmesi İçin Alınabilecek Önlemler

3.1 Tasarruflarla İlgili Genel Bilgiler

Bu bölümde ekonomik istikrarın ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, en önemli belirleyicilerinden olan toplam tasarrufların ülkemizdeki durumu, önemi ve arttırılabilmesi için yapılabilecek olan uygulamalar ele alınmıştır.

Ekonomik anlamda tasarruf, ekonomik birimlerin gelirleri ile tüketimleri arasındaki farkı tanımlar. Gelir ile tüketim arasındaki pozitif farkı ifade eden tasarrufun, ekonomik kaynak değeri kazanabilmesi için, yastık altında ya da değişik şekillerde atıl vaziyette kalmaması, banka yada geniş anlamda finansal sistem içerisine sokularak, mevduatta ve öteki finansal yatırım araçlarında değerlendirilerek, söz konusu tasarrufların işlenmesi sağlanmalıdır. Tasarrufun önemi bireysel anlamda, kişilerin ya da şirketlerin ekonomik dalgalanmalar, durgunluklar ve kriz dönemlerinde muhtemel gelir kayıplarını ikame etmeleri ve kişilerin yaşamlarına, şirketlerinse faaliyetlerine sorunsuz devam edebilmelerini sağlayabilecek olması bakımından çok mühimdir. Tasarrufların genel ekonomi açısından önemi ise; yatırımlar için en temel kaynağı oluşturması ve dolayısıyla ekonomik büyüme ve kalkınmayı doğrudan etkileyen bir makro ekonomik veri olmasıdır. Yurt içi tasarrufların yetersiz olması durumunda, yatırımlar için gereken kaynakların yurtdışından temin edilmesi gerekeceği düşünülecek olursa tasarruf düzeylerinin bir ülkenin ekonomik büyümesi ve kalkınması açısından ne derece önemli olduğu daha net anlaşılacaktır.

Türkiye'de tasarrufların durumuna bakacak olursak öncelikle şunu söylemeliyiz ki; ülkemizde tasarruf oranları uluslararası standartlara göre düşük düzeydedir. Şöyle ki; Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ortalaması günümüz itibariyle %25 ler seviyesindeyken, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) verilerine göre, 1990 lı yıllarda gayri safi milli gelirin ortalama %23.5 i civarlarında olan tasarruf oranları, 2000-2008 döneminde ortalama %17 ye, sonrasında 2010 yılında yüzde 12.7 ye gerilemiştir. Son yıllarda ise toplam tasarrufların Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) ya oranı, %15 seviyelerinde gerçekleşmiştir.. Halbuki bir ekonomide sağlıklı ve sürdürülebilir bir büyüme ve istikrar olabilmesi için, söz konusu oranın en az %20 ler seviyesinde olması

ve sürdürülebilmesi gerektiği, Uluslar arası ekonomi literatüründe genel kabul gören bir ilkedir. Ekonomide yatırımların birincil kaynağı tasarruflar olduğundan, tasarruf oranlarının düşük olması durumunda, ekonomi yatırımlar için gerekli kaynağı yurt dışı tasarruflardan sağlamakta, bu durumda cari denge üzerinde olumsuz etkiler yapmaktadır. Türkiye gibi gelişmekte olan ekonomilerin, cari açık probleminin kronik olduğu düşünülürse, yurt içi tasarrufların yetersizliği ve bu durumun telafi edilmesi için yurt dışı tasarruflara talebin artması, mevcut cari açık sorununu daha da büyütecektir. Ayrıca tasarruf oranlarının yetersizliği faiz hadleri üzerinde de yukarı yönlü baskı yaratacaktır ki, yüksek faiz oranları da yatırımlar ve sonuç olarak ekonomik büyüme ve kalkınma üzerinde negatif etkiler yapacaktır. (Korkmaz, 2012 :35).

Tasarruf tüketim ve ekonominin genel durumuyla ilgili ilginç ve yer yer paradoksal bir durumu da belirtmekte fayda var. Şöyle ki; mevcut ekonomik durumun istikrarlı olması ve bireylerin ileriye dönük ekonomik beklentilerin olumlu seyretmesi durumunda, bireyler tüketimlerini arttıracaklar ve dolayısıyla tasarruflarını azaltmış olacaklardır. Aşırı tüketim eğiliminin talep enflasyonu üzerindeki olumsuz etkisiyle enflasyonun yukarı yönlü ivmelenmesi ve ayrıca tasarruf azlığından ötürü, piyasalarda oluşacak nakit ve fon sıkışıklığından dolayı faizlerin yukarı yönlü seyretmesi, yatırım ortamını bozacak, dolayısıyla ekonomik büyüme rakamlarında düşüşe yol açacak ve böylelikle istikrarlı seyreden makro ekonomik göstergeleri bozmaya başlayacaktır.

Yurtiçi tasarrufların arttırılabilmesi için alınabilecek önlemleri de şöyle sıralayabiliriz; öncelikle bir ekonomide tasarruf yapan kesimler; kamu kesimi, özel sektör (şirketler) ve hane halkı yani bireyler olmak üzere üç tanedir. Bu noktadan hareketle, kamu kesimi bütçe uygulamaları çerçevesinde, kamu harcamalarını azaltarak tasarruflarını arttırabilecek ve kamu sektörü eliyle yapılacak yatırımlar için kaynak yaratmış olacaktır. Kamunun harcamalarını kontrol ederek değil de, şirketler ve hane halkı üzerindeki vergi yükünü arttırarak tasarruf yaratmaya çalışması durumunda ise, ister istemez şirketlerin ve hane halkının tasarrufları azalacaktır ki, bu tavsiye edilen bir uygulama asla değildir. Özel tasarruflara gelince; şirketlerin tasarruflarının en önemli kaynağı karlarıdır. Karın hissedarlara dağıtılmayarak şirket bünyesinde bırakılması ve bu kaynakların gerektiğinde yatırıma yönlendirilmesi, ekonomik büyüme üzerinde olumlu etkiler yapacaktır. Ayrıca şirket mevduatlarından elde edilen faiz gelirlerinden alınan, stopaj oranlarının düşürülmesi ve bankaların merkez bankası nezdinde bulundurmaları zorunda oldukları, zorunlu karşılık oranlarının düşürülmesi de, şirket tasarruflarını arttırıcı etki yapacaktır. Bir ekonomide tasarrufların büyük bölümünü, hane halkı yani

bireylerin tasarrufları oluşturmaktadır. Bireylerin tasarrufları da gelirleriyle doğru orantılı olarak artmaktadır yani üst gelir gruplarının tasarruf eğilimi daha yüksek olmakta, tersine düşük ve orta gelir gruplarında tüketim eğilimi daha fazla olmakta ve dolayısıyla tasarruf oranları düşmektedir. Türkiye'de hane halkı tasarrufları ortalama olarak düşük düzeylerde dir. Gerek Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), gerek Ekonomi ve Maliye Bakanlığı ve gerekse de Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) verilerini birlikte değerlendirdiğimizde, ülkemizde hane halkı tasarruf eğiliminin son yıllarda sistemli bir şekilde düştüğü ve geçtiğimiz üç yılın hane halkı tasarruf ortalamasının, % 7 lere kadar gerilediğini görmekteyiz. Ekonomik büyüme ve kalkınma için son derece olumsuz olan bu tablonun, iyileştirilebilmesi ve dış kaynak ihtiyacının azaltılabilmesi için, hane halkının tasarruf eğilimini arttırıcı önlemler bağlamında yapılabilecekleri şöyle belirtebiliriz. Finansal yatırım ürünlerinden elde edilen kazançların vergilendirilmesinde, tasarrufu özendirici uygulamalar örneğin, mevduat faiz gelirlerinde uygulanan stopaj oranlarının düşürülmesi ayrıca mevcut Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) çerçevesinde uygulanan devlet katkısı oranlarının arttırılması ve geçtiğimiz yıl uygulamaya konan, çalışanlar için otomatik ve zorunlu özel emeklilik sistemi uygulamasının kararlılıkla sürdürülmesi, hane halkı tasarruflarının arttırılabilmesi için alınabilecek önlemler arasındadır.

Özel tasarrufları arttırmanın bir yolu da tasarruf faizleri ile kredi faizleri arasında makul bir kar marjını sağlayacak bir dengenin kurulabilmesidir. Bankaya yatırılan tasarrufların faiz oranları da tıpkı kredi oranları gibi yıllık olarak hesaplanmalıdır ve tasarruf sahibine doğru aktarılmalıdır. Aylık belirlenen faizler mevcut konjoktürel duruma göre değişebilir ve böylece tasarruf sahibinin tasarrufu için şüphe ve korku oluşturabilir. Bu durumda özel tasarrufların azalmasına sebep olabilir. (Erçel, 2011, İç Tasarrufları Arttırma).

Kalkınma Bakanlığının verileriyle, ülkemizde 1990-2014 yıllarına ait, toplam tasarruf ve yatırımların durumunu gösterir tablo aşağıda sunulmuştur.

3.2 Tablo 15: Türkiye'de Tasarrufların ve Yatırımların GSMH ya oranları

	Kamu Tasarrufu	Özel Tasarruf	Toplam Tasarruf	Kamu Yatırımları	Özel Yatırımlar	Toplam Yatırımlar
1990	2,6	22,1	24,7	5,2	16,0	21,2
1991	0,7	23,9	24,6	5,6	16,5	22,1
1992	-0,6	24,6	24,0	5,5	16,4	21,9
1993	-0,7	25,8	25,1	5,4	19,2	24,6
1994	-0,1	25,0	24,9	3,7	19,1	22,8
1995	-0,1	24,6	24,6	3,1	19,6	22,8
1996	-1,1	23,4	22,3	3,8	20,0	23,8
1997	0,8	22,6	23,4	4,6	20,5	25,1
1998	-1,4	25,7	24,3	4,8	18,3	23,1
1999	-5,0	25,1	20,1	4,9	14,4	19,3
2000	-3,4	21,8	18,4	5,2	15,7	20,8
2001	-7,1	25,5	18,4	4,7	11,7	16,4
2002	-4,8	23,4	18,6	4,9	12,2	17,1
2003	-4,1	19,6	15,5	3,8	13,6	17,4
2004	-1,0	16,9	16,0	3,2	17,5	20,7
2005	2,8	13,1	15,9	3,8	17,6	21,4
2006	4,2	12,4	16,6	3,8	18,9	22,6
2007	2,4	13,1	15,5	3,9	17,9	21,8
2008	1,7	15,1	16,8	4,1	16,1	20,2
2009	-0,9	14,1	13,2	4,1	13,1	17,2
2010	1,6	12,3	13,9	4,3	14,8	19,1
2011	3,7	10,7	14,4	4,1	18,0	22,1
2012	2,9	11,6	14,5	4,2	16,3	20,6
2013	2,9	9,7	12,6	4,8	15,4	20,2
2014	2,4	11,3	13,7	4,4	15,6	2

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı

SONUÇ

Bugün itibariyle ülkemizde finans sektörü, toplam 47 özel ve kamu sermayeli banka, 58 faktoring şirketi ve 14 adet finansman şirketiyle faaliyet göstermektedir. Dünyada hız kazanan küreselleşme süreciyle birlikte, finans sektörü de gerek işleyiş ve gerekse enstrüman türleri anlamında hızla küreselleşmekte ve finansal piyasalar derinleşmektedir. Türkiye finans sektörü, gerek küreselleşme sürecine uyum düzeyi, gerek teknolojik altyapı yeterliliği, ve gerekse de insan kaynağı kalitesi açısından, istenilen seviyede olmamakla birlikte, gelişmekte olan ülke kategorisindeki diğer bir çok ülkeyle kıyaslandığı zaman, oldukça iyi bir noktadadır. Böyle olmakla birlikte ülkemizin vergi sistemi, finansal enstrümanların vergilendirilmesi açısından değerlendirildiğinde, gelişmekte olan ülkeler arasında hemen hemen tüm finansal ürünlerde daha yüksek vergi oranlarına sahip olduğumuz ortaya çıkmaktadır. Vergi rekabetinin yoğun yaşandığı finansal ürünlerin vergilendirilmesi alanında, bütçe dengeleri de gözetilerek yapılacak iyileştirmelerin, portföy yatırımlarında ülkemize ilginin artmasına ve sonuçta tahsil edilecek vergi gelirlerinde de artışlara yol açacaktır. Bu şekilde uluslararası portföy yatırımlarının, ülkemize daha çok çekilmesinin etkilerinden biride, büyüme oranlarında iyileşme sağlanmasının yanı sıra, faiz oranlarında da düşüş yaşanmasına katkıda bulunacak olmasıdır.

Bahsedildiği üzere çok sayıda finans kuruluşu ve yukarıda tek tek tanımları ve vergileme rejimleri anlatılan çok çeşitli finansal enstrümanlarla faaliyet gösteren ülkemiz finans sektörü, vergi öncesi karlılık anlamında da diğer birçok sektörden daha iyi konumdadır. Bugünkü sistemiyle de gerçekleştirdiği cirolar ve karlılık oranları itibariyle, önemli oranlarda vergi ödeyen finans sektörü, mevzuatın portföy yatırımcıları için biraz daha sadeleştirilmesi ve esnek hale getirilmesi durumunda, daha yüksek oranlarda büyüme rakamları yakalayabilecek ve dolayısıyla artan ciro ve karlılık oranlarına bağlı olarak, daha fazla vergi ödeyerek, ülke ekonomisine daha yüksek oranlarda katkı sağlayabilecektir.

Vergi sistemimize genel olarak baktığımızda, finansal ürünlerin vergilendirilmesi açısından mevcut sistem mükelleflerin ihtiyaçlarına yeteri kadar cevap vermemekte, bu durum vergi potansiyelinin açığa çıkarılmasını da engellemektedir.

Vergi sistemimizin söz konusu handikaplarını kısaca şöyle belirtebiliriz. Öncelikle mevzuattaki tanımlar, para ve sermaye piyasasındaki değişme ve gelişmeleri yeterince karşılayamamakta ve takip edememektedir. Şöyle ki dünyada hızla gelişen ve küreselleşen finans kapitale bağlı olarak, yeni yeni finansal enstrümanlar ortaya çıkmakta, hepsinin kendine özgü ve finans tekniği açısından özel olan durumları itibariyle, sağlıklı vergilenebilmeleri için ilgili mevzuatta söz konusu yeni gelişen finansal ürünlerinde, açık seçik tanımları yapılmalı ve çerçeveleri iyi çizilmelidir.

Ülkemiz ekonomisinin küresel ekonomik sisteme entegrasyonu ve yüksek uyum derecesi göz önüne alınacak olursa, finansal sistemimiz dünyada özellikle gelişmiş batılı ekonomiler nezdinde ortaya çıkan yeni finansal ürünleri ve teknikleri hızla almakta ve bu ürünler ülkemizde de kullanılmaktadır. Dolayısıyla finansal sistemimize eklenen yeni enstrümanların ilgili mevzuatlarımızda tanımları açık ve anlaşılabilir olarak yapılmalıdır. Söz konusu düzenlemelerin uygun biçimde yapılması, hem vergileme sırasındaki olası karışıklıkların giderilmesini sağlayacak hem de mevzuattaki netlik ve basitlik dış finansal yatırımcılara çekici gelecek ve dış finansal yatırımlarda artışlar sağlanacaktır. Ülkemizde tasarruf oranlarının yetersiz olduğu ve gerek uzun vadeli doğrudan yatırımlar ve gerekse de kısa vadeli finansal yatırımlar anlamında, önemli oranda dış kaynak ihtiyacının bulunduğu göz önüne alınacak olursa, bahsettiğimiz düzenlemelerin yapılmasının önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Değer artış kazancı ve menkul sermaye iradı çatısı altında oluşturulan finansal vergileme sistemimiz, son derece karmaşık ve dağınıktır. Bu durum mükelleflerin vergiye uyumunu da olumsuz etkilemektedir. Mevzuattaki karmaşıklıktan dolayı, yerli yatırımcılar dahi kimi zaman dış ülkelere fonlarını çıkarmakta ve oradan yabancı statüsünde Türkiye'de işlem yapmaktadırlar. Bu durum ülkemiz açısından ekonomik kayıplar yaratmaktadır.

Söz konusu handikapları gidermek için yapılabilecek düzenlemeleri de, şöyle sıralayabiliriz. Öncelikle mevzuatın ilgili bölümleri yeniden yazılarak, vergi sistemi basit ve anlaşılır bir hale getirilmelidir. Geçici maddeler ve uzatma gibi uygulamalar, mükelleflerin karar vermelerini güçleştirdiği ve sisteme güvenlerini sarstığından, bu yollara mümkün olduğunca başvurulmamalıdır. Bahsedilen önlemler alındığında ve önerilen uygulamalar hayata geçirildiğinde, vergi mevzuatımız şeffaf, basit, anlaşılır ve ayrıca istikrarlı ve güven telkin eden bir yapıya kavuşacağından, gerek yurtiçi finansal yatırımcılar ve gerekse yurtdışı finansal yatırımcılar, ülkemizde sürdürülebilir bir şekilde ve artan oranlarda portföy yatırımları gerçekleştireceklerdir.

Finansal enstrümanların vergilendirilmesi konusunda, ülkemizin mevcut vergi sisteminin önemli bir dezavantajı olarak belirttiğimiz, mevzuatın ve mevzuattaki tanımların, sürekli gelişen ve yeni yeni finansal ürünleri ve teknikleri ortaya koyan finansal sistemin değişimlerine ayak uyduramama sorununun giderilebilmesi için, güncel yenilikler ve değişiklikler ışığında mevzuat dönem dönem gözden geçirilmeli ve sistemin istikrarını ve öngörülebilirliğini bozmayacak biçimde, yeni gelişen finansal enstrümanlara ve tekniklere uygun tanımların ve hükümlerin konulması sağlanmalıdır.

İlgili bölümde detaylı açıklandığı üzere, tasarruf oranları yani bir ülkede yeterince yurt içi tasarruf yapılıyor olması son derece önemlidir. Bir ekonominin istikrarlı ve sürdürülebilir büyümeyi sağlayabilmesi ve netice itibarıyla ülke kalkınmasının gerçekleşebilmesi için yatırımlar temel öneme sahiptir. Yatırımların en birincil kaynağı da tasarruflardır dolayısıyla ülkede tasarruf oranlarının yeterli düzeylerde olması durumunda, yatırımlar için gerekli kaynaklar kolaylıkla ve yurt içi ekonomiden sağlanmış olacaktır. Aksi halde yatırımlar için gerekli fonlar, yurt dışı kaynaklardan temin edilecektir ki, bu durumda yurtdışından borç olarak alınan kaynaklar için, faiziyle birlikte geri ödenmesi esnasında ülke dışına kaynak çıkışına neden olacaktır. Bu durumda ülkemiz gibi gelişmekte olan ekonomilerin, kronik sorunu olan cari açık sorununun derinleşmesine sebebiyet verecektir.

Son olarak denilebilir ki; gerek yerli yatırımcıların gönül rahatlığıyla finansal ürünlere yatırım yapmaları ve gerekse uluslararası sermayenin ülkemize daha yüksek oranlarda gelebilmesi için, vergi oranları yüksek olmamalı, öteki gelişmekte olan ülkelerle rekabet edebilecek oranlarda olmalıdır. Sistem basit ve anlaşılır olmalı ve ayrıca sık değişikliklerin yaşanmadığı, istikrarlı ve ileriye dönük güven veren bir yapıda olmalıdır. Ancak bu şekilde ülkemiz finans piyasaları derinleşecek, kurumsallaşacak ve ayrıca uluslararası sermaye ülkemize daha yüksek oranlarda ve istikrarlı bir şekilde gelecek ki bu da ülkemizdeki ekonomik büyüme başta olmak üzere, faiz oranları ve öteki makroekonomik göstergeler üzerinde olumlu etkiler yapacaktır.

KAYNAKÇA

- Paya, M. (1998). *Para Teorisi ve Politikası* : Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Akıncı, N. (1995). *Finansal Tablolar ve Analizi* : Barış Yayınları,Ankara.
- Toroslu, V. (2000). *Çağdaş Finansal Teknikler* : Beta Yayınları,İstanbul.
- Sayılgan, G.(2017). *İşletme Finansmanı* : Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Devrez, G. (2009). *Ticari Hesap*:Turhan Kitabevi.,İstanbul.
- Erçel, G. (2011). *İç Tasarrufları Arttırma*: Seçkin Yayınları, Ankara.
- Azak,S. (2015). *Tüm Yönleriyle Geçici 67. Madde*: Alfa Yayınları, İstanbul.
- Korkmaz, E. (2012, Şubat). “*Türkiyede Tasarruflar*”,Ekonomi Dergisi,
Sayı: 8, 7-15.

WEB_1. (2018) Türkiye İş Bankası.

<http://isbank.com.tr/yatirim> (03.01.2018).

Gelir İdaresi Başkanlığı (2018). *Menkul Sermaye İratları*,Ankara.

WEB_2. (2018)Tekfenbank.

<http://tekfenbank.com.tr/yatirim> (01.01.2018).

ÖZGEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

Adı Soyadı : İnan ÖZBEK
Doğum Yeri : Erzurum
Doğum Tarihi : 19/11/1976
E- posta : inan.ozbek@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise : Erzurum Atatürk Lisesi
Lisans : İstanbul Üniversitesi / Siyasal Bilgiler Fakültesi
Yüksek Lisans : Pamukkale Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü
Maliye A.B.D